

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2022/23:MJU1

Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Sammanfattning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för 2023 inom utgiftsområde 20, som uppgår till ca 19,5 miljarder kronor. Därmed avstyrker utskottet de alternativa budgetförslag som förts fram i motioner. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden samt om godkännande av en investeringsplan. Därutöver tillstyrker utskottet regeringens förslag om ett bemyndigande om annullering av Sveriges innehav av utsläppsenheter som har förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser.

I betänkandet finns fyra särskilda yttranden (S, V, C, MP). Ledamöterna från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet avstår från ställningstagande när det gäller budgetbeslutet och redovisar i stället sina överväganden i särskilda yttranden.

Behandlade förslag

Proposition 2022/23:1 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård.

Elva yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Budgetprocessen i riksdagen	5
Betänkandets disposition	6
Utskottets överväganden.....	7
Regeringens klimatredovisning	7
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20	11
Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden	16
Statens budget inom utgiftsområde 20	23
Annullering av utsläppsenheter som har förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser.....	51
Särskilda yttranden	53
1. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 1 (S).....	53
2. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 1 (V)	56
3. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 1 (C)	60
4. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 1 (MP)	66
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	72
Propositionen	72
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	72
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och motionärernas anslagsförslag	74
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.....	76

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens budget inom utgiftsområde 20

a) Anslagen för 2023

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 20 enligt regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 20 punkt 3 och avslår motionerna

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 8,

2022/23:853 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 17,

2022/23:1240 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V),

2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S) yrkandena 1, 7, 19 och 35,

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 4,

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 174,

2022/23:2197 av Stina Larsson m.fl. (C) och

2022/23:2266 av Emma Nohrén m.fl. (MP).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som regeringen föreslår.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 20 punkt 4.

c) Godkännande av en investeringsplan

Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2023-2025 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 20 punkt 2.

2. Annullering av Sveriges innehav av utsläppsenheter som har förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser

Riksdagen bemyndigar regeringen att annullera Sveriges innehav av utsläppsenheter som har förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser. En andel av de annullerade enheterna används för att bidra till att uppnå etappmålet för begränsad klimatpåverkan till 2020. Resterande andel rapporteras i möjlig mån som klimatfinansiering.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2022/23:1 utgiftsområde 20 punkt 1.

Stockholm den 15 december 2022

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Emma Nohrén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Emma Nohrén (MP)*, Kjell-Arne Ottosson (KD), Martin Kinnunen (SD), Anna-Caren Säterberg (S)*, John Widegren (M), Joakim Järrebring (S)*, Staffan Eklöf (SD), Tomas Kronståhl (S)*, Jytte Guteland (S)*, Marléne Lund Kopparklint (M), Stina Larsson (C)*, Elin Nilsson (L), Björn Tidland (SD), Johan Löfstrand (S)*, Patrik Jönsson (SD), Oskar Svärd (M) och Andrea Andersson Tay (V)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 1, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens budgetproposition 2022/23:1 i de delar som gäller utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och ett antal motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Motionsförslagen finns också i bilaga 1.

I bilaga 2 och 3 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2023 och beställningsbemyndiganden samt de avvikelser från dessa som Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet föreslår i sina respektive budgetmotioner.

Under beredningen av ärendet har klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari lämnat information om regeringens klimatarbete.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i ett första steg genom ett beslut fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § tredje stycket riksdagsordningen).

Riksdagen har bifallit regeringens förslag och bestämt utgiftsramen för 2023 för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård till 19 542 691 000 kronor (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51). I detta betänkande föreslår miljö- och jordbruksutskottet för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § fjärde stycket riksdagsordningen).

Regeringens klimatredivisning

Enligt 4 § klimatlagen (2017:720) ska regeringen varje år lämna en klimatredivisning till riksdagen. Redovisningen ska lämnas i budgetpropositionen och innehålla en redovisning av utsläppsutvecklingen, en redovisning av de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året som gått och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen samt en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat om.

I utskottens uppgifter ingår att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet har mot den bakgrunden gått igenom regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 i budgetpropositionen. Genomgången är ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens klimatredovisning behandlas först och därefter regeringens resultatredovisning följt av regeringens redovisning av tillkännagivanden. Utskottet behandlar sedan de förslag i budgetpropositionen och de motionsförslag som gäller statens budget inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Slutligen behandlas regeringens förslag i budgetpropositionen som avser ett bemyndigande om annullering av utsläppsheter som förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser.

Utskottets överväganden

Regeringens klimatredovisning

Propositionen

I bilagan till proposition 2022/23:1 utgiftsområde 20 lämnar regeringen årets klimatredovisning. Regeringen framhåller att klimatlagen ställer krav på innehållet i den klimatredovisning som regeringen är skyldig att ta fram varje år. Den ska omfatta

1. en redovisning av utsläppsutvecklingen
2. en redovisning av de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen
3. en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

I propositionen redovisar regeringen att klimatredovisningen har tagits fram med stöd av ett underlag som Naturvårdsverket lämnade till regeringen i mars 2022. Regeringen anför att strukturen i klimatredovisningen i huvudsak följer klimatlagens krav på innehåll. Regeringen redogör först för utsläppsutvecklingen i Sverige och för de sektorer som ingår i etappmålen. Därefter beskriver regeringen de viktiga beslut om styrmedel och förändringar av styrmedel inom klimatpolitiken som fattades under perioden den 1 januari 2021 till den 1 juli 2022 samt redovisar en bedömning av beslutens effekter på växthusgasutsläppen.

Vidare redovisar regeringen hur utsläppen antas utvecklas mot såväl etappmålen för 2030 och 2040 som det långsiktiga målet för 2045 till följd av dessa beslut, utsläppsgap i förhållande till de klimatpolitiska målen samt en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder. Regeringen redogör därefter för ytterligare åtgärder och aviserad politik som har potential att sluta utsläppsgapet. Regeringen beskriver också vilka andra föreslagna och aviserade klimatpolitiska åtgärder som har påverkan på klimatarbetet.

Regeringen anför avslutningsvis att den avser att återkomma med kommentarer om flera av de bedömningar och rekommendationer som Klimatpolitiska rådet presenterat i sin rapport 2022.

Kompletterande uppgifter

Regeringen har tillsatt Klimatpolitiska rådet för att det bl.a. ska analysera hur målen på kort och lång sikt kan nås på ett kostnadseffektivt sätt samt granska och bedöma kvaliteten på de underlag och modeller som regeringen bygger sin politik på. I rådets uppgifter ingår att årligen överlämna en rapport till regeringen med en bedömning av hur klimatarbetet och utsläppsutvecklingen

fortskrider, en bedömning av hur regeringens politik är förenlig med klimatmålen samt myndighetens övriga analyser och bedömningar (5 § 1 förordningen [2017:1268] med instruktion för Klimatpolitiska rådet).

Klimatpolitiska rådet lämnade i mars 2021 sin tredje rapport, som avsåg 2020 (Klimatpolitiska rådets rapport 2021). Sammantaget välkomnade rådet att regeringen på flera sätt hade höjt ambitionen i klimatredovisningen för 2020 när det gällde att bedöma effekten av beslutad politik på utsläppen av växthusgaser. Rådet anförde dock att regeringen borde öka transparensen i hur bedömningarna är gjorda, inklusive redogöra för bakomliggande antaganden. Rådet lämnade flera rekommendationer, varav en var att klimatredovisningen i likhet med finansplanen bör redovisas på en anslagsövergripande nivå eftersom klimatfrågan berör alla politikområden.

Utskottet behandlade regeringens klimatredovisning 2021 i betänkande 2021/22: MJU1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Utskottet ansåg att den tabell där regeringen hade sammanfattat de kvantifierade effektbedömningarna hade försämrats jämfört med tidigare redovisningar eftersom det saknades en total effektbedömning av samtliga redovisade beslut. Utskottet föreslog därför att en total effektbedömning skulle återinföras till nästa år. Vidare ansåg utskottet att tabellerna med uppskattningar av direkta effekter på utsläppen av växthusgaser av några av de reformer som föreslogs i budgetpropositionen för 2022 var bra, och utskottet såg fram emot ytterligare utveckling av effektbedömningarna i kommande klimatredovisningar. Vidare ansåg utskottet att regeringen behöver bli mer transparent och tydliggöra vad som ingår i olika scenarier och hur effektbedömningarna är beräknade. Utskottet var positivt till att regeringen hade sammanfattat och kommenterat de rekommendationer som Klimatpolitiska rådet lämnat i mars 2021 och noterade att regeringen avsåg att återkomma vid ett senare tillfälle när det gällde bilagens placering i budgetpropositionen. Utskottet konstaterade vidare, i likhet med föregående år, att utsläpp uppdelat per utgiftsområde inte gick att utläsa av klimatredovisningens diagram över utsläpp av växthusgaser som omfattas av EU:s ansvarsfördelningsförordning. Utskottet upprepade också sin bedömning att utsläppen i den mån det är möjligt även borde redovisas uppdelade per utgiftsområde i klimatredovisningen och inte enbart i resultatredovisningarna för vissa utgiftsområden.

I juni 2020 biföll riksdagen den klimatpolitiska handlingsplan som regeringen i enlighet med kraven i 5 § klimatlagen överlämnat till riksdagen (prop. 2019/20:65, bet. 2019/20: MJU16, rskr. 2019/20:314). Handlingsplanen går igenom hur Sveriges klimatpolitiska arbete bör bedrivas, vilka åtgärder man har fattat beslut om tidigare och vilka åtgärder som är planerade för att nå uppsatta klimatmål. Av handlingsplanen framgår bl.a. att klimatpolitiken ska integreras i fler politiska områden, att all relevant lagstiftning ska ses över så att det klimatpolitiska ramverket får genomslag och att regeringen vid behov ska se till att andra samhällsmål omformuleras så att de är förenliga med klimatmålen.

I juni 2020 inrättade regeringen ett klimatkollegium för att samordna och inrikta genomförandet av handlingsplanen och följa upp regeringens arbete med att nå klimatmålen.

I mars 2022 lämnade Klimatpolitiska rådet sin fjärde rapport som avser 2021 (Klimatpolitiska rådets rapport 2022). Rådet konstaterade att även om regeringens klimatredovisning för 2021 överensstämmer med klimatlagens krav kan den utvecklas på några områden. Rådet anförde bl.a. att effektbedömningar borde inkluderas även för förslag som presenteras i budgetpropositionen och att samtliga utsläppspåverkande beslut för en angiven tidsperiod borde redovisas. Rådet konstaterade även att det saknas systematisk uppföljning av insatserna i den klimatpolitiska handlingsplanen. Vidare upprepade rådet sin tidigare rekommendation om att presentera klimatredovisningen på samma anslagsövergripande nivå som finansplanen. Klimatpolitiska rådet anförde att 2021 års klimatredovisning presenterades i budgetpropositionen för 2022 som en underbilaga till utgiftsområde 20, trots att rådet återkommande konstaterat att detta kan uppfattas som att arbetet med att nå klimatmålen fortfarande främst ses som ett ansvar för miljöpolitiken och inte något som ska genomsyra den samlade politiken. Vidare anförde rådet att regeringen i klimatredovisningen i budgetpropositionen för 2022 listade aviseringar från sammanlagt nio olika budgetområden, något som enligt rådet också styrker att klimatredovisningen hör hemma på en anslagsövergripande nivå.

Av förarbetena till klimatlagen (2017:720) framgår bl.a. följande (prop. 2016/17:146 Ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige s. 40):

Regeringen redovisar redan i dag utsläppsutvecklingen i samband med budgetpropositionen. Däremot redovisas den politik som påverkar klimatet uppdelat på ett flertal olika utgiftsområden. För att underlätta för uppföljning och bedömning av de samlade climateffekterna av alla politikområden, bör en särskild klimatredovisning finnas med som bilaga i budgetpropositionen. På motsvarande sätt har det sedan 1989 funnits en särskild bilaga om fördelningen av ekonomiska resurser mellan kvinnor och män i budgetpropositionen.

Utskottets bedömning

I juni 2017 beslutade riksdagen om ett klimatpolitiskt ramverk för Sverige (prop. 2016/17:146, bet. 2016/17: MJU24, rskr. 2016/17:320). Detta ramverk innehåller nya klimatmål, en klimatlag och inrättandet av ett klimatpolitiskt råd. Av klimatlagen framgår att regeringen ska presentera en årlig klimatredovisning i budgetpropositionen och att redovisningen ska omfatta utsläppsutvecklingen, de viktigaste besluten inom klimatpolitiken under året och vad de besluten kan betyda för utvecklingen av växthusgasutsläppen samt en bedömning av om det finns behov av ytterligare åtgärder inom klimatpolitiken och när och hur beslut om sådana åtgärder i så fall kan fattas.

När det gäller sammanfattningen av de kvantifierade effektbedömningarna i fråga om nya och ändrade beslut för perioden januari 2021–juli 2022 kan

utskottet konstatera att regeringen i år redovisar en effektbedömning för respektive beslutad åtgärd (tabell 3). Detta innebär att det är möjligt att se vilken total effekt beslutade åtgärder har fått. Utskottet ser mycket positivt på att regeringen, i linje med det som utskottet efterfrågade förra året, nu har återinfört en sådan redovisning. Klimatredovisningen innehåller dock inte någon beskrivning av hur effektbedömningarna har gjorts eller vilka antaganden som ligger bakom, utan regeringen hänvisar enbart till att tabellen är en bearbetning av Naturvårdsverkets underlag till årets klimatredovisning. Det saknas dock en tydlig hänvisning till underlaget i sig, t.ex. ett diarienummer eller namn på skrivelsen, och till var i detta beräkningarna återfinns. Utskottet vidhåller därför sitt uttalande från förra året, nämligen att regeringen behöver bli mer transparent och tydliggöra hur effektbedömningarna är beräknade.

Regeringen redovisar i tabell 5.1 uppskattningar av direkta effekter på utsläppen av växthusgaser av några av de reformer som föreslås i budgetpropositionen för 2023. Utskottet kan konstatera att redovisningen har vidareutvecklats sedan förra året. Beskrivningen av effekterna i år är mer utförlig och regeringen anger, i vart fall i vissa avseenden, om effekterna är svårbedömda eller inte kan bedömas. Tabellen innehåller nu också underrubriker som beskriver effekterna på olika områden, t.ex. effekterna inom EU ETS-sektorn (EU:s utsläppshandelssystem). Utskottet välkomnar dessa förändringar och ser positivt på att regeringen uppger att tabellen kommer att kompletteras med mer utförliga effektberäkningar i kommande klimatredovisningar. Utskottet hoppas i detta sammanhang att utfallet av Naturvårdsverkets pågående regeringsuppdrag, vilka beskrivs i klimatredovisningens avsnitt 5.2.5, kan bidra positivt till detta arbete.

Utskottet har under flera år påtalat att bilagan med klimatredovisningen, i enlighet med det som uttalats i förarbetena till klimatlagen, bör placeras på samma anslagsövergripande nivå som finansplanen. Klimatredovisningen redovisas dock även i år som en underbilaga till utgiftsområde 20. I budgetpropositionen för 2022 anförde regeringen att den skulle återkomma om bilagans placering vid ett senare tillfälle. Årets budgetproposition innehåller dock inte några kommentarer om detta från regeringens sida. Utskottet vidhåller det som det tidigare anförde i detta avseende och förutsätter att regeringen i nästa års budgetproposition hör samman såväl utskottets som Klimatpolitiska rådets upprepade uttalanden i frågan.

Utskottet upprepar tidigare års önskemål om att klimatredovisningen, i den mån det är möjligt, bör redovisa utsläppen av växthusgaser uppdelade på utgiftsområde.

Regeringen har anförde att den avser att återkomma med kommentarer om flera av de bedömningar och rekommendationer som Klimatpolitiska rådet har presenterat i sin rapport 2022. Utskottet har viss förståelse för att regeringen sedan sitt tillträde inte har hunnit processa denna fråga. Det hade enligt utskottet dock varit önskvärt med en beskrivning i klimatredovisningen av när

och i vilket sammanhang som regeringen avser att återkomma till riksdagen i frågan.

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20

Propositionen

Av budgetpropositionen för 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård framgår att målen för miljöpolitiken är strukturerade i ett målsystem som kallas för miljömålssystemet. Målen omfattar

- ett generationsmål som anger inriktningen för den samhällsomställning som behöver ske inom en generation för att nå miljö kvalitetsmålen
- miljö kvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till
- etappmål som beskriver de samhällsomställningar som är viktiga steg för att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet.

Regeringen uppger att generationsmålet är det övergripande målet för miljöpolitiken och att det målet beskriver att vi till nästa generation ska lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Det finns 16 miljö kvalitetsmål:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
8. Levande sjöar och vattendrag
9. Grundvatten av god kvalitet
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård
11. Myllrande våtmarker
12. Levande skogar
13. Ett rikt odlingslandskap
14. Storslagen fjällmiljö
15. God bebyggd miljö
16. Ett rikt växt- och djurliv.

Regeringen har beslutat om etappmål inom miljömålssystemet. Riksdagen har beslutat om etappmål som bidrar till att öka takten i arbetet med att nå miljö kvalitetsmålet Begränsad klimatpåverkan. Sammantaget finns det nu 19 etappmål med målår som sträcker sig till 2022 eller senare. Övriga etappmål är enligt regeringen slutredovisade i tidigare budgetpropositioner.

Länsstyrelserna och 26 nationella myndigheter har i sina instruktioner ett utpekad ansvar för att verka för att nå miljö kvalitetsmålen och generationsmålet. Av dessa myndigheter har 8 även ett utpekad ansvar för att samordna uppföljningen, utvärderingen och rapporteringen av ett eller flera miljö kvalitetsmål. Naturvårdsverket har i uppgift att vägleda de myndigheter som har ett ansvar i miljömålssystemet i deras arbete med genomförande och uppföljning.

Klimatlagen (2017:720) trädde i kraft 2018. Den är en viktig del i arbetet inom politikområdet. Regeringen uppger att miljö målen utgör det nationella genomförandet av Agenda 2030:s miljörelaterade mål och delmål. Arbetet för att nå miljö målen bidrar även till att nå andra mål i Agenda 2030. Generationsmålet och de 16 miljö kvalitetsmålen är tydligt knutna till flera av de globala målen, som redovisas i en tabell.

Till varje miljö kvalitetsmål hör ett antal s.k. preciseringar. Regeringen uppger att preciseringarna beskriver innebörden av miljö kvalitetsmålet och det miljötillstånd som ska uppnås och att de är bedömningsgrunder för resultaten i budgetpropositionen. Vidare uppger regeringen att det för varje mål även finns ett antal indikatorer som redovisas återkommande i budgetpropositionen i form av tabeller och diagram.

Regeringen presenterar en övergripande bedömning av måluppfyllelsen. Den sammanlagda bilden är att 14 av de 16 miljö kvalitetsmålen fortfarande inte nås med nuvarande beslutade eller planerade styrmedel. Bedömningen är att endast miljö kvalitetsmålen Skyddande ozonskikt och Säker strålmiljö bedöms nås respektive vara nära att nås. De mål där utvecklingen är positiv men inte tillräcklig är Frisk luft och Bara naturlig försurning. För vissa mål går det enligt regeringen inte att utläsa en tydlig riktning i utvecklingen av miljön. Det kan bero på att det saknas tillräckliga underlag för att kunna mäta utvecklingen i miljön. En annan anledning kan vara att utvecklingen inom samma mål inte går i en entydig riktning. Dessa mål är Giftfri miljö, Ingen övergödning, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Myllrande våtmarker och God bebyggd miljö. Mål där utvecklingen är negativ är Begränsad klimatpåverkan, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Storslagen fjällmiljö och Ett rikt växt- och djurliv.

Av de 19 etappmål som har målår som ännu inte har passerat bedömer regeringen att 3 mål (Läkemedel i miljön, Dagvattenhantering i ny eller ändrad bebyggelse och Dagvattenhantering i befintlig bebyggelse) kommer att kunna nås till målåret. I 10 fall är bedömningen osäker om målet kommer att kunna nås till målåret. Regeringen bedömer i nuläget att 6 etappmål inte kommer att nås till målåret.

Utskottets bedömning

Miljö- och jordbruksutskottet har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2023 för utgiftsområde 20 Allmän

miljö- och naturvård. Analysen har fokuserat på miljökvalitetsmålen Begränsad klimatpåverkan, Giftfri miljö, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

Allmänt om resultatredovisningen

Utskottet vill även i år framföra att det ser positivt på utvecklings- och erfarenhetsutbytet mellan företrädare för regeringen och miljö- och jordbruksutskottet för att utveckla resultatredovisningen i budgetpropositionerna. Liksom tidigare har en dialog förts under det gångna året såväl på politisk nivå mellan berörda statssekreterare och utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp som på tjänstemannanivå. Utskottet anser liksom tidigare att det är väsentligt att dialogen fortsätter.

Utskottet konstaterar att resultatredovisningen på de flesta områdena är utformad på ett pedagogiskt och tydligt sätt, vilket ger utskottet möjligheter att bedöma både resultaten och utvecklingen över tid. Det är positivt att rubriksättning som tydligt indikerar innehållet används mer frekvent vid redovisningen. Det bidrar till läsbarheten.

På vissa områden redovisas genomförda åtgärder snarare än resultatet av åtgärderna och deras påverkan på miljökvalitetsmålen. Det framgår således inte alltid vad som är resultatet av genomförda insatser inom ett område. Det är enligt utskottet önskvärt att regeringen i resultatredovisningen tydligare redovisar effekterna av utförda insatser och hur de påverkar miljökvalitetsmålen.

Utskottet noterar att de flesta indikatorer som regeringen valt som kompletterande bedömningsgrunder nu redovisas som diagram eller kommenteras i text. Jämfört med resultatredovisningen för 2022 när inga indikatorer redovisades för generationsmålet, redovisas i år två indikatorer som diagram. Utskottet noterar att regeringen kommenterar utvecklingen av andelen förnybar energi. Denna indikator återfinns inom utgiftsområde 21 Energi, varför en hänvisning till detta utgiftsområde hade varit önskvärt. Det är positivt att regeringen har hörsammat utskottets önskemål och hänvisat till klimatredovisningen där det är relevant.

Utskottet vill i likhet med förra året betona vikten av att regeringen utökar sin redovisning i nästa budgetproposition med konsekvensanalyser av vilka effekter åtgärder inom olika miljökvalitetsmål har fått på andra områden, t.ex. hur vidtagna åtgärder inom miljökvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap har påverkat livsmedelsproduktionen. Enligt utskottets mening skulle det ge en helhetsbild av om åtgärder vidtagna inom ett utgiftsområde påverkar ett annat och även kunna belysa eventuella målkonflikter. I sammanhanget vill utskottet lyfta fram att det är positivt att regeringen i resultatredovisningen av vissa miljökvalitetsmål, t.ex. Giftfri miljö och Hav i balans samt levande kust och skärgård, har kommenterat vilka övriga miljökvalitetsmål som påverkats positivt av de åtgärder som vidtagits. Enligt utskottet skulle det vara värdefullt om detta kommenterades på liknande sätt för fler av miljökvalitetsmålen.

Utskottet välkomnar att alla etappmål har följts upp i resultatredovisningen i år. Utskottet noterar regeringens bedömning att av de 19 etappmål som har målår som ännu inte passerat kommer 3 mål att kunna nås till målåret. 6 etappmål kommer inte att nås, och för 10 etappmål är bedömningen osäker. Mot bakgrund av detta anser utskottet att en något mer utförlig bedömning av på vilket sätt etappmålen bidrar till att uppfylla miljömålen och vad som krävs för att kunna nå målen skulle vara intressant i kommande resultatredovisningar.

Utskottet konstaterar att regeringen har föreslagit och aviserat stora förändringar inom det miljöpolitiska området. Därför menar utskottet att det är angeläget att regeringen rapporterar hur medlen har använts och framför allt hur olika insatser har bidragit till att nå de uppsatta målen i kommande resultatredovisningar.

Begränsad klimatpåverkan

Utskottet noterar att det även i år saknas kommentarer om effekter på andra områden. Återigen önskar därför utskottet att regeringen ser över möjligheterna att kommentera effekter på andra områden, eftersom sådana kommentarer är i enlighet med riksdagens önskemål.

Utskottet konstaterar att regeringen liksom förra året inte kommenterat klimatpåverkan från svensk konsumtion under miljö kvalitetsmålet. Regeringen redovisar dock konsumtionsbaserade växthusutsläpp under resultatredovisningen av generationsmålet och i bilagan med klimatredovisningen. Enligt utskottets mening skulle det ha varit önskvärt med åtminstone en hänvisning till bilagan med klimatredovisningen där flera indikatorer för konsumtionsbaserade utsläpp redovisas i ett eget avsnitt.

I likhet med förra året redovisas vidare i bilagan en lista med några av de klimatåtgärder som föreslås i budgetpropositionen för 2023 med exempel från flera utgiftsområden. Utskottet anser att det vore värdefullt om regeringen på ett tydligare sätt kunde hänvisa till detta avsnitt i resultatredovisningen.

Giftfri miljö

Inledningsvis anser utskottet att redovisningen av resultaten inom miljömålet Giftfri miljö är tydlig och följer de olika preciseringar som finns för målet. Det underlättar för läsaren att rubrikerna återspeglar preciseringarna och är likadana som föregående år. Det är även positivt att de båda kompletterande indikatorerna Miljögifter i modersmjölk och blod och Efterbehandlingsåtgärder finns med i redovisningen.

Utskottet vill även i år framhålla att det är bra att regeringen vid några tillfällen har kommenterat vilka andra miljö kvalitetsmål som också påverkats positivt av åtgärder som genomförs för att uppfylla miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Det ger en bra helhetsbild, och utskottet ser fram emot en utveckling av sådana analyser och kommentarer även inom de andra miljö kvalitetsmålen.

Utskottet välkomnar att regeringen i år i tabell 3.2 har redovisat en bedömning av de nya etappmålen till 2030, dvs. Dioxiner, Läkemedel i miljön, Användning av växtskyddsmedel och Användning av biocidprodukter. Utskottet ser fram emot en mer utvecklad redovisning i nästa års budgetproposition.

Ett rikt odlingslandskap

I årets redovisning har regeringen fört in underrubriker som i stora drag följer preciseringarnas ordning, vilket gör texten lättare att följa. Utskottet välkomnar att regeringen har hörsammat utskottets önskemål om förtydligade kopplingar mellan resultaten och preciseringarna.

Utskottet önskade i förra årets budgetproposition hänvisningar till resultatredovisningen för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel där det är relevant då miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap har många kopplingar till detta område. Utskottet noterar att regeringen i årets redovisning har gjort en hänvisning till utgiftsområde 23 när det gäller förändringar i den brukade arealen jordbruksmark. Utskottet välkomnar detta.

Utskottet har tidigare uttalat att det vore önskvärt om regeringen kunde utveckla konsekvensanalyser på andra områden i fråga om insatser och åtgärder som vidtas inom miljö kvalitetsmålet Ett rikt odlingslandskap, t.ex. vilka effekter åtgärder inom miljö kvalitetsmålet har på livsmedelsproduktionen. Utskottet noterar att sådana analyser har uteblivit även i detta års resultatredovisning. Regeringen anför i resultatredovisningen, i likhet med tidigare år, att miljö kvalitetsmålet är beroende av att det finns ett aktivt och livskraftigt jordbruk i hela landet. Utskottet vill därför återigen framhålla att det vore värdefullt med konsekvensanalyser på andra områden i kommande redovisningar.

Ett rikt växt- och djurliv

Enligt utskottet är strukturen på resultatredovisningen av miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv tydlig och enkel att följa då det finns underrubriker som motsvarar preciseringarna.

Utskottet noterar att indikatorn Bevarandestatus för naturtyper i art- och habitatdirektivet inte heller redovisas eller kommenteras i årets resultatredovisning. Utskottet ser det som angeläget att indikatorer som utgör bedömningsgrunder åtminstone kommenteras kortfattat, oavsett om de är uppdaterade eller inte. Utskottet noterar att indikatorn Rödlisteindex redovisas i ett diagram och kommenteras i text, men utskottet saknar fortfarande en redovisning av hur regeringen har använt och tolkat rödlisteindexet i sin bedömning av miljö kvalitetsmålet.

Utskottet anser att regeringens bedömning av måluppfyllelsen inte är lika tydligt strukturerad som föregående år. Utskottet ser fram emot att ta del av ny statistik om värdefull tätortsnära natur inom en snar framtid och hade gärna fått information om hur arbetet med att ta fram statistiken går.

I likhet med kommentarer som utskottet lämnat på resultatredovisningarna av de andra miljö kvalitetsmålen anser utskottet att det vore intressant om regeringen utvecklade vilka andra miljö kvalitetsmål som påverkas av åtgärder som genomförs på detta område. Det är positivt att regeringen redovisar att insatserna för att nå miljö kvalitetsmålet även bidrar till genomförandet av flera av de globala hållbarhetsmålen. Utskottet anser att det hade varit tydligare om det också fanns en hänvisning till tabell 3.1 eller om det i texten hade nämnts vilka globala mål för hållbar utveckling i FN:s Agenda 2030 det handlar om.

Regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden

Propositionen

Tilkännagivanden med koppling till miljöprövning

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om förenklade och förkortade tillståndsprocesser (bet. 2016/17: MJU22 punkt 2, rskr. 2016/17:289). Av tillkännagivandet följer att myndigheternas prövningar och krav på underlag ska vara enkla, förutsägbara och effektiva. En del i detta är att kraven på det underlag som krävs för prövning av en viss fråga inte ska ställas högre än vad som är motiverat av miljöskäl. En annan del som måste åtgärdas är de generellt sett långa handläggningstiderna i tillståndsärenden. I detta avseende kan det t.ex. övervägas om företag som vill göra miljöförbättrande åtgärder, och då ofta måste ansöka om tillstånd igen, bör ges en skyndsammare handläggning i tillståndshanteringen. Vidare bör det ställas upp tydliga mål för hur lång tid handläggningen bör få ta i normalfallet i olika slags tillståndsärenden (bet. 2016/17: MJU22 s. 16).

Riksdagen har även riktat ett tillkännagivande till regeringen om att ytterligare reformera tillståndsprocesserna för miljöpåverkande verksamheter (bet. 2017/18: MJU19 punkt 5, rskr. 2017/18:217). Av tillkännagivandet följer sammanfattningsvis att regeringen ska omsätta i konkreta åtgärder förslag från Tillväxtverket om förenklingsförslag för företag och Naturvårdsverkets redovisade förslag vad gäller uppdrag att se över förteckningen över verksamheter och åtgärder som enligt vad regeringen har föreskrivit ska antas medföra en betydande miljöpåverkan (M2017/03195). Tillväxtverkets förslag går ut på att identifiera fler förenklingsförslag i handläggningsprocesser där förenkling för företag är angeläget, ge stöd för tidiga samråd med företagen m.m. (bet. 2017/18: MJU19 s. 22).

Regeringen anför att den, som redovisas nedan, har vidtagit en mängd olika åtgärder för att göra tillståndsprocesserna effektiva och ändamålsenliga. I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20 s. 49, 64 och 80) föreslog regeringen dessutom att det skulle avsättas mer medel till tillståndsmyndigheter för att möta de ökande kraven med anledning av den gröna omställningen. De myndigheter som föreslogs få utökade medel var

Naturvårdsverket, länsstyrelserna och domstolarna. Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 2021/22: MJU1, rskr. 2021/22:110).

Miljöprövningsutredningen har redovisat sitt betänkande SOU 2022:33 Om prövning och omprövning – en del av den gröna omställningen, och betänkandet har remissbehandlats. Frågan om lämpligheten i att införa en s.k. grön gräddfil har utretts både i departementspromemorian Anpassad miljöprövning för en grön omställning (Ds 2018:38) och i Miljöprövningsutredningens betänkanden. Miljöprövningsutredningen har även sett över frågan om handläggningssmål för prövningsmyndigheter och länsstyrelserna har ett uppdrag i regleringsbrevet för 2022 att redovisa förslag till målsättningar för handläggningstider inom miljöprövningsprocessen (D.4). Redovisningen i fråga om målsättningar för handläggningstider ska bygga på uppdraget om samlad statistik för miljöprövningen (N2018/05852/FÖF). Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2023.

Regeringen har gett länsstyrelserna i uppdrag att utveckla metoder och samverkansformer för att främja en effektiv samrådsprocess enligt miljöbalken och därigenom påskynda näringslivets klimatomställning. Verket för innovationssystem (Vinnova) ska i genomförandet av det uppdraget stödja länsstyrelserna i arbetet med regel- och policyutveckling. Regeringen har beslutat om uppdrag till länsstyrelserna och Domstolsverket att utvärdera om det finns förutsättningar att utveckla en eller flera digitala tjänster för någon eller några typer av tillståndsansökningar enligt miljöbalken. Myndigheterna har redovisat sina uppdrag och redovisningarna analyseras nu av Regeringskansliet.

Regeringen har efter riksdagens beslut den 26 maj 2021 att bifalla propositionen Mer ändamålsenliga sammansättningsregler för mark- och miljödomstolarna (prop. 2020/21:104, bet. 2020/21: JuU33, rskr. 2020/21:312) utfärdat ett antal lagar. Ändringarna syftar till att göra sammansättningsreglerna för mark- och miljödomstolarna flexibla och att rättens sammansättning i större utsträckning bestäms utifrån det enskilda målets eller ärendets karaktär. Ändringarna ska möjliggöra ett effektivare resursutnyttjande i mark- och miljödomstolarna.

I maj 2021 redovisade Naturvårdsverket sitt uppdrag om insamlande, sammanställning och analys av statistik för miljöprövningsprocesser (M2021/01025) och i maj 2022 redovisade myndigheten uppföljande statistik för 2021 (M2022/01056). Regeringen arbetar vidare med Naturvårdsverkets redovisning och följer utvecklingen på området. Regeringen arbetar även vidare med att identifiera och vidta ytterligare åtgärder som kan bidra till effektivare miljöprövningsprocesser.

När det gäller Naturvårdsverkets uppdrag att se över förteckningen över verksamheter och åtgärder som, enligt vad regeringen har föreskrivit, ska antas medföra en betydande miljöpåverkan har det resulterat i promemorian Ett förbättrat genomförande av MKB-direktivet (M2021/00596). Promemorian har remissbehandlats och bereds nu vidare i Regeringskansliet.

Mot bakgrund av de vidtagna och pågående åtgärder som nu redovisats anser regeringen att tillkännagivandena är tillgodosedda och därmed slutbehandlade.

Vidare har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om att beslutsprocesserna för miljöprovningen av Försvarsmaktens övnings- och skjutfält behöver ses över för att förkorta handläggningstiderna så att Försvarsmaktens möjligheter till övning inte allvarligt försvåras (bet. 2015/16:FöU3 punkt 3, rskr. 2015/16:50). Regelverket för miljöprovning har de senaste åren reformerats vid flera tillfällen för att förenkla och förkorta provningen. Som nämnts ovan har Miljöprovningsutredningen redovisat sitt betänkande, vilket har remissbehandlats. En utredare har därutöver fått i uppdrag att lämna förslag som tillmötesgår en begäran från Försvarsmakten om undantag från processuella krav under en femårsperiod (M 2022:B). Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2022. Regeringen anser mot bakgrund av vidtagna och pågående åtgärder att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tilkännagivanden med koppling till generationsmålet inom miljö-målssystemet

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att införandet av producentansvar för fler produktgrupper såsom möbler och byggmaterial bör utredas (bet. 2017/18:MJU15 punkt 5, rskr. 2017/18:257). Regeringen har utrett och därefter beslutat om fler producentansvar inom plastområdet, t.ex. för ballonger, våtservetter och fiskeredskap (se avsnitt 3.15). Regeringen har även utrett och gjort ändringar eller arbetar med ändringar i producentansvaren för förpackningar, bilar, däck, elutrustning m.m. Regeringen har även beslutat om nya krav på utsortering av bygg- och rivningsavfall. Producentansvar för textilier har utretts, och Europeiska kommissionen har i den nya textilstrategin aviserat att det kommer en sådan reglering på EU-nivå. Mot bakgrund av vidtagna och pågående åtgärder anser regeringen att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Vidare har riksdagen tillkännagett för regeringen att ansvaret för insamling och återvinning av förpackningar och tidningar även i fortsättningen bör ligga på producenterna (bet. 2015/16:MJU7 punkt 5, rskr. 2015/16:162). För att säkerställa en långsiktigt hållbar lösning för fortsatt insamling och materialåtervinning av returpapper med höga miljöambitioner har regeringen dock beslutat om att avskaffa producentansvaret för returpapper (M2020/01079). Regeringen fattade den 28 juni 2018 beslut om förordningen (2018:1462) om producentansvar för förpackningar med ett nytt insamlings-system som skulle börja tillämpas den 1 januari 2021. Eftersom det under hösten 2020 stod klart att producenternas insamlingsystem inte uppfyllde de krav som gällde för att få nödvändiga tillstånd enligt förordningen, beslutade regeringen den 24 september 2020 att skjuta upp delar av förordningens tillämpning. Därefter har Miljödepartementet, i nära samråd med de centrala

aktörerna, utrett hur de nya kraven i EU:s avfallsdirektiv i fråga om hur producentansvarssystem ska vara utformade ska genomföras i svensk rätt. Den lösning som de centrala aktörerna förespråkade i utredningsarbetet innebär en kombination av att producentansvarsorganisationer och kommuner ansvarar för insamling av förpackningsavfallet, som bekostas av producentansvarsorganisationerna. I propositionen Ordning och reda på avfallet (prop. 2021/22:219, bet. 2021/22: MJU26, rskr. 2021/22:415) behandlades vissa lagändringar som behövdes för att genomföra nya bestämmelser om producentansvar i EU:s reviderade avfallsdirektiv. Riksdagen biföll regeringens förslag (bet. 2021/22: MJU26, rskr. 2021/22:415). Mot bakgrund av detta beslutade regeringen i juni 2022 om en ny förordning (2022:1274) om producentansvar för förpackningar. Regeringen anser därför att även detta tillkännagivande är tillgodosett och slutbehandlat.

Tillkännagivanden med koppling till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om hantering av grupper av kemiska ämnen (bet. 2016/17: MJU7 punkt 8, rskr. 2016/17:153). Av tillkännagivandet följer att regeringen ska verka för ett förbättrat EU-regelverk så att likartade kemikalier hanteras i grupp (bet. 2016/17: MJU7 s. 32). Regeringen och Kemikalieinspektionen har främst genom påverkansarbete inom EU verkat för att likartade kemikalier ska hanteras i grupp. Arbetet inom EU går framåt i denna riktning, vilket redovisats ovan, t.ex. vad gäller kommissionens åtagande i kemikaliestrategin för hållbarhet att säkerställa att användningen av högfluorerade ämnen (PFAS) som grupp fasas ut i EU om det inte visats att den är nödvändig för samhället. Vidare innehåller strategin ett åtagande om att bedöma hur man i Reachförordningen bäst inför en eller flera bedömningsfaktorer för blandningar i kemikaliesäkerhetsbedömningar av ämnen. Regeringen anser därför att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Vidare har riksdagen tillkännagett för regeringen att främja utvecklingen av avancerad vattenrening och om att utreda om det på sikt bör införas krav på avancerad vattenrening vid de reningsverk där sådana krav ger störst miljönytta (bet. 2017/18: MJU11 punkt 7, rskr. 2017/18:171). Satsningen på avancerad rening av läkemedelsrester från avloppsvatten som redovisas ovan främjar utvecklingen av avancerad vattenrening, varför regeringen anser att denna del av tillkännagivandet är tillgodosedd. När det gäller en utredning om krav på avancerad vattenrening vid reningsverk bedömer regeringen att frågan inte bör hanteras endast nationellt och konstaterar att EU-lagstiftningen på området ska ses över. Regeringen har därför inte för avsikt att utreda denna fråga. Därför anser regeringen att tillkännagivandet i sin helhet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om genomförandet av EU:s ramdirektiv om vatten

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om regeringens genomförande av EU:s ramdirektiv för vatten (bet. 2021/22:MJU5, rskr. 2021/22:2). Av tillkännagivandet följer att regeringen ska säkerställa att vattenmyndigheterna tar hänsyn till alla nyttor som ramdirektivet för vatten listar vid normsättningen samt utnyttjar alla tillgängliga undantag för att klassificera vatten som ”kraftigt modifierade” och tillämpa ”mindre stränga krav” exempelvis i produktiva jordbruksområden, i miljöer med höga kulturvärden och i de vattenförekomster där god ekologisk status förutsätter att kraftverket avvecklas eller ger påverkan på reglerkraften (bet. 2021/22:MJU5 s. 38). Regeringen beslutade 2019 om en ändring i 4 kap. 3, 9 och 10 §§ vattenförvaltningsförordningen (2004:660). En skyldighet infördes för vattenmyndigheterna att vid beslut om miljö kvalitetsnormer fullt ut använda alla de möjligheter som ramdirektivet för vatten ger till undantag och förklarande av vatten som konstgjorda eller kraftigt modifierade. Denna ändring har tillämpats vid normsättning för vatten 2021–2027 som beslutades av vattendelegationerna i november–december 2021. Vidare beslutade regeringen den 9 juni 2022 om uppdrag att följa upp och analysera arbetet med att förse vattenkraften med moderna miljö villkor (dnr M2022/01242). I uppdraget ska bl.a. klassificering av vattenförekomster som kraftigt modifierade vatten och tillämpning av mindre stränga krav följas upp. Regeringen anser med detta att tillkännagivandet är tillgodosett i den del som avser utnyttjande av undantag. Tillkännagivandet är dock inte slutbehandlat i sin helhet.

Tillkännagivanden med koppling till arbetet med klimat effekt-bedömningar

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 20 (bet. 2016/17:MJU1 punkt 1, rskr. 2016/17:116). Av tillkännagivandet följer att resultatredovisningen på ett tydligare sätt ska redovisa resultaten av de statliga insatserna och att det behövs tydligare indikatorer som inriktas på resultatet (bet. 2016/17:MJU1 s. 12). Regeringen bedömde att tillkännagivandet kunde anses slutbehandlat i budgetpropositionen för 2018 (prop. 2017/18:1 utg.omr. 20 avsnitt 3.5).

Riksdagen har därefter meddelat (bet. 2018/19:KU21) att den inte delar regeringens bedömning. I sitt yttrande till konstitutionsutskottet över regeringens skrivelse om behandlingen av riksdagens skrivelser (bet. 2018/19:KU21, yttr. 2018/19:MJU5y) har miljö- och jordbruksutskottet angett att utskottet inte delar regeringens bedömning att tillkännagivandet är slutbehandlat i den del som avser klimat, och påpekat att det som riksdagen efterfrågat i tillkännagivandet är en redovisning av resultatet av de statliga insatserna på klimatområdet och indikatorer som inriktas på resultat. Regeringen bedömde att tillkännagivandet kunde anses slutbehandlat i budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 20). Riksdagen har därefter meddelat att den

inte delar regeringens bedömning att tillkännagivandet kan anses som slutbehandlat och riksdagen har därför riktat ett nytt tillkännagivande till regeringen (bet. 2021/22: MJU1 punkt 1, rskr. 2021/22:110).

Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att utveckla redovisningen av de statliga insatserna på klimatområdet. Klimatrapporteringsförordningen (2014:1434) har reviderats för att förtydliga myndigheternas ansvar för klimat-effektbedömningar. Ett antal uppdrag har lagts på myndigheter för att förbättra detta arbete. Regeringen har även remitterat en promemoria (Ds 2022:22) om en översyn av kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning bl.a. för att effekter på klimatet ska ingå i relevanta offentliga utredningar och underlag för regeringsbeslut. I budgetpropositionen för 2021 avsattes medel för att förstärka myndigheternas analyskapacitet i fråga om klimateffektbedömningar. I linje med den vägledning om klimateffektbedömningar som togs fram av myndigheterna på uppdrag av regeringen, rekommenderar berörda myndigheter att regeringen redovisar effekten av styrmedelspaketet i stället för de enskilda styrmedlen i de fall det finns betydande interaktioner mellan dessa styrmedel. På det sättet kan effekterna beräknas mer konsekvent i förhållande till utsläppsscenarier och risken för dubbelräkning minskas. Årets redovisning av beslutad politik följer myndigheternas vägledning.

I årets klimatredovisning redovisas några indikatorer för industrin och transporter, och detta arbete kommer att fortsätta att utvecklas. Bland annat har Naturvårdsverket fått i uppdrag att lämna förslag på en metod för att beskriva utsläppsutvecklingen i olika sektorer och branscher, exempelvis utifrån scenarier och nyckeltal baserat på tillgängliga och nya data. Uppdraget ska redovisas i mars 2023. Naturvårdsverket ska även utreda och föreslå hur systemet för utsläppsinventeringar på klimatområdet kan utvecklas i syfte att snabbare och med stärkt kvalitet kunna presentera analyser och sammanställningar av utsläppsutvecklingen. Uppdraget ska senast redovisas den 1 februari 2023.

Utvecklingsarbetet hos Regeringskansliet och de berörda myndigheterna har resulterat i en förbättrad klimatredovisning. Årets redovisning innehåller klimateffektbedömningar på styrmedel, gapanalyser som illustrerar utvecklingen i förhållande till etappmålen samt kompletterande indikatorer för utsläppsutvecklingen. Flera uppdrag har även lagts ut på myndigheter för att förbättra detta arbete ytterligare. Regeringen utvecklar klimatredovisningen löpande och avser att återkomma till riksdagen om det fortsatta arbetet. Tillkännagivandena är enligt regeringen inte slutbehandlade.

Tillkännagivande om konsekvensanalyser vid kontrollstation 2022

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den ska återkomma till riksdagen med en bedömning av reduktionspliktens effekter utifrån en fullständig konsekvensanalys (bet. 2020/21: MJU23 res. 9 punkt 6, rskr. 2020/21:411). Energimyndigheten och Naturvårdsverket har ett pågående regeringsuppdrag

att ta fram underlag för en kontrollstation 2022 inom ramen för systemet med reduktionsplikt på bensin och flygfotogen. I uppdraget ingår att se över om reduktionsnivåerna för diesel och bensin bör justeras från 2024. Den delen av uppdraget redovisades den 15 september 2022 (I2022/00777). Övriga delar av uppdraget ska redovisas senast den 15 december 2022. Tillkännagivandet är enligt regeringen inte slutbehandlat.

Tillkännagivande om tillfällig justering av nivåerna för inblandning av biodrivmedel

Riksdagen har i samband med behandlingen av propositionen Extra ändringsbudget för 2022 – Åtgärder för att stärka rikets militära försvar och kompensation till hushållen för höga elpriser (prop. 2021/22:199) tillkännagett för regeringen att den skyndsamt bör återkomma med förslag om hur nivåerna för inblandning av biodrivmedel tillfälligt kan justeras för att sänka drivmedelspriserna under 2022 (bet. 2021/22:FiU47 punkt 4, rskr. 2021/22:228). Riksdagen har bifallit regeringens förslag om att pausa reduktionsplikten (prop. 2021/22:243, bet. 2021/22: MJU31, rskr. 2021/22:452). Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Tillkännagivande om åtgärder för att stärka svensk matberedskap

Riksdagen har riktat ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen bör stärka svensk matberedskap genom ett flertal åtgärder (bet. 2021/22:FiU39 punkt 2, rskr. 2021/22:249). Till följd av detta tillkännagivande har regeringen även föreslagit och beslutade riksdagen i juni 2022 att skattenedsättningen för jord-, skogs- och vattenbruk under den 1 juli 2022–30 juni 2023 ska utökas till 2 292 kronor per kubikmeter för koldioxidskatten och 2 111 kronor för energiskatten (prop. 2021/22:269, bet. 2021/22:FiU49, rskr. 2021/22:470). Under den 1 juli 2022–30 september 2022 ska ytterligare skattebefrielse i fråga om energiskatt uppgå till 1 061 kronor. Vidare har regeringen föreslagit och riksdagen beslutat att koldioxid- och energiskatten på diesel inom jord-, skogs- och vattenbruk retroaktivt sätts ned för den 1 januari 2022 till den 30 juni 2022 (prop. 2021/22:270, bet. 2021/22:FiU50, rskr. 2021/22:471). Tillkännagivandet om åtgärder för att stärka svensk matberedskap är därmed tillgodosett i dessa delar. Tillkännagivandet är enligt regeringen dock inte slutbehandlat.

Tillkännagivande om begäran om undantag från EU:s energiskattdirektiv

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att regeringen snarast möjligt bör begära undantag från den EU-lagstiftning som krävs för att helt kunna ta bort energiskatten på bensin och diesel under tre månader (bet. 2021/22:FiU47 punkt 3, rskr. 2021/22:226). Regeringen skickade i enlighet med tillkännagivandet in en begäran till Europeiska kommissionen om tillåtelse att underskrida direktivets minimiskattenivåer för drivmedel, för att kunna ta bort energiskatten på bensin och diesel under, till att börja med, tre månader.

Utskottets bedömning

Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen lämnar en redogörelse för de tillkännagivanden som redovisas ovan och anför att ett antal av dessa är slutbehandlade. Utskottet har inte något att invända mot regeringens bedömningar när det gäller tillkännagivandena.

Statens budget inom utgiftsområde 20

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt regeringens förslag, lämnar de ekonomiska bemyndiganden som regeringen har begärt och godkänner en investeringsplan för Naturvårdsverket. Motionärernas alternativa förslag till statens budget för 2023 inom utgiftsområde 20 avslås.

Jämför särskilt yttrande 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Propositionen

I budgetpropositionen för 2023 föreslår regeringen att riksdagen anvisar anslagen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt den fördelning som framgår av tabellen i bilaga 2 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 20 punkt 3). För vissa anslag föreslår regeringen att riksdagen ska bemyndiga regeringen att ingå ekonomiska åtaganden som innebär behov av framtida anslag (punkt 4). Regeringens förslag till ekonomiska bemyndiganden framgår i tabellform av bilaga 3. Därutöver föreslår regeringen att riksdagen godkänner en investeringsplan för fastigheter och markanläggningar för perioden 2023–2025 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar (punkt 2).

I det följande sammanfattas regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 20. Inledningsvis redogörs för den politiska inriktningen inom utgiftsområdet.

Politikens inriktning

Inledning

Inledningsvis framhåller regeringen att Sveriges klimat- och miljöpolitik ska vara ambitiös och att den svenska konkurrenskraften ska värnas. Den gemensamma klimat- och miljöpolitiken ska utgå från förvaltarskapstanken och sträva efter att hitta de mest kostnadseffektiva åtgärderna, som samtidigt inte skadar näringar och landsbygd. Regeringen understryker att det med utgångspunkt i Sveriges utsläpp i relation till omvärldens är viktigt att även ha ett globalt perspektiv. Politiken måste enligt regeringen stämmas av mot forskningen samt baseras på fakta.

Regeringen redovisar att budgeten har setts över i relevanta delar för att fokusera statens insatser till de åtgärder som har störst påverkan på den centrala utmaningen att minska utsläppen av växthusgaser. Det gäller industrins omställning, såväl befintliga verksamheter som banbrytande tekniker, samt laddinfrastrukturen som möjliggör transporternas elektrifiering. Enligt regeringen är ny kärnkraft en förutsättning för en effektiv expansion av elsystemet, vilket i sin tur är en förutsättning för att genomföra elektrifieringen och nå klimatmålen. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag på en garantiram för kärnkraft för att säkra en stabil elförsörjning i Sverige (se utg.omr. 21). Regeringen avser även att utveckla ett program för internationella klimatinvesteringar i enlighet med Parisavtalets artikel 6.

Vidare framhåller regeringen att nyttan hos stöden, styrmedlen och den statliga organiseringen på klimatområdet ska ses över, inklusive en bedömning av samspelet med styrmedlen på EU-nivå. Regeringen avser att ta fram beräkningskonventioner för klimatnyttan av olika åtgärder, och den förda klimatpolitikens effektivitet ska återkommande utvärderas och redovisas. Även dataunderlag för exportens klimatnytta ska utvecklas och redovisas. Utgångspunkten är de förslag som Miljömålsberedningen har redovisat.

Regeringen anför att arbetet med miljömålen tar sikte på 2030. Både generationsmålet och miljömålet Begränsad klimatpåverkan kommer att förtydligas. Det kommer att framgå att en fullständig övergång till fossilfri energi är avgörande för att halten av koldioxid i atmosfären ska börja minska.

Enligt regeringen är det i flera fall övergripande förändringar som krävs för att nå miljömålen och det är avgörande att alla aktörer är delaktiga. Staten ska sätta förutsättningarna genom styrmedel av olika slag, genom effektiva tillståndsprocesser, men också genom att i sin egen verksamhet vara ett föredöme i arbetet med att nå miljömålen. En viktig del i utvecklingen av miljömålssystemet är enligt regeringen att besluta om nya etappmål. Etappmålen ska beslutas inom prioriterade områden och utformas för att driva på arbetet för att nå miljömålen.

Elektrifiering och utfasning av fossila bränslen i Sveriges klimatarbete

Regeringen anför att sambandet mellan den ökade globala medeltemperaturen och extrema väderhändelser är vetenskapligt fastställt, och framhåller att Sveriges klimat- och miljöarbete är och ska vara ambitiöst. Den viktigaste förutsättningen för att genomföra de åtgärder som krävs för att nå miljökvalitetsmålen är enligt regeringen en välmående, växande ekonomi där företagets konkurrenskraft stärks när investeringar genomförs för att utsläpp och miljöpåverkan ska upphöra och där människor, i hela landet, får vardagen att fungera.

Vidare framhåller regeringen att klimat- och miljöpolitiken ska vara kostnadseffektiv och målinriktad. Vissa åtgärder är tidskrävande och därför kommer resultaten att dröja, vilket är särskilt tydligt när det gäller klimatmålen. Att stoppa ökningen av koldioxid i atmosfären kräver enligt regeringen i praktiken ett totalt stopp för fossila bränslen, och därför behöver

planeringen, både i klimatpolitiken och hos aktörerna, utgå från att användningen av fossila bränslen, i alla tillämpningar, ska upphöra. Regeringen anser även att insatser måste göras för de utsläpp, inklusive negativa sådana, som kommer ur industrins processer eller som uppstår genom markanvändning.

Regeringens satsningar är inriktade på att skapa förutsättningar för individer och företag i hela landet att göra de val som krävs för att ta klimat- och miljöarbetet framåt, mot klimatmålen. Det handlar framför allt om den infrastruktur som måste finnas på plats för att elektrifiera transporterna och industrin. Regeringen riktar också satsningar direkt till aktörernas arbete för att möjliggöra investeringar för klimatomställning och för att kompensera enskilda när åtgärder för att nå klimatmålen innebär ett intrång i äganderätten.

Regeringen anför att en snabbare elektrifiering av transportsektorn är viktig för att Sverige, på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt, ska nå etappmålet för transportsektorn till 2030 samt att utsläppen i sektorn ska kunna vara i princip noll senast 2045. En snabbare elektrifiering kan även bidra till att nå Sveriges åtagande i ansvarsfördelningsförordningen. Regeringen höjer därför takten i elektrifieringen av transporterna genom att stärka satsningarna på laddinfrastruktur. Det behövs laddinfrastruktur där människor bor, arbetar och reser, och tillgången till laddstationer ska vara så god att elbil är ett bra alternativ för alla invånare i hela landet. Även laddinfrastrukturen för tunga transporter behöver byggas ut på depåer, för destinationsladdning och längs vägar i hela landet. Resurstillskotten ska fördelas mellan i första hand stöd till publika laddstationer för lätta fordon och stöd till elektrifiering av tunga transporter. Regeringen arbetar för att eldrivna transporter ska möjliggöras i hela landet genom en snabb, samordnad och samhällsekonomiskt effektiv utbyggnad av ändamålsenlig laddinfrastruktur. Regeringen ökar Klimatklivet med 400 miljoner kronor (anslaget 1:16). Regeringen gör även en omfattande satsning på laddinfrastruktur inom utgiftsområde 21.

Vidare redovisar regeringen att den avvecklar klimatbonusen, detta för att laddbara bilar nu utgör cirka hälften av nybilsförsäljningen av personbilar och finns i de flesta prisklasser samt att kostnaden för att äga och köra en laddbar bil börjar vara jämförbar med kostnaden för att äga och köra en bensin- eller dieselbil. Den förhöjda fordonsskatten för bilar med höga utsläpp av koldioxid (malus) lämnas dock oförändrad för att bidra till ökad andel miljöanpassade fordon med lägre koldioxidutsläpp. Anslaget 1:8 Klimatbonus höjs tillfälligt 2023 för att ta hand om utestående utbetalningar och ta hänsyn till lagda beställningar.

Regeringen anför att omställningen av industrier är central för Sveriges klimat- och miljöarbete, och regeringen vill därför stötta innovation och utveckling av ny teknik som kan bidra till att minska utsläppen. Regeringen förstärker Industriklivet med 600 miljoner kronor per år 2023–2025 (anslaget 1:18) så att svenska innovationer och lösningar kan utvecklas och exporteras, vilket bidrar till att minska utsläppen både i Sverige och globalt samt påskyndar omställningen. Regeringen vill särskilt se en ökad produktion av

fossilfria bränslen såsom elektrobränslen för att möjliggöra en ökad användning av fossilfria bränslen utan påverkan på andra samhällsmål, som de andra miljömålen. Regeringen redovisar att den verkar för att EU:s nya industriutsläppsdirektiv i högre utsträckning ska sprida de nya tekniker som tas fram inom ramen för den gröna omställningen, bl.a. med stöd av Industriklivet, och samtidigt säkerställa ett högt miljöskydd och likvärdiga konkurrensvillkor.

En fortsatt snabb utbyggnad av fossilfri elproduktion är central för industrins omställning och dess verksamheter. Regeringen understryker att tillgången på fossilfri el när och där den behövs är den enskilt viktigaste förutsättningen för att industrin ska kunna genomföra sin mycket avgörande del av klimatarbetet. Enligt regeringen behövs all ny fossilfri elproduktion som stärker och bidrar till en snabb expansion av kraftsystemet. En ökad fossilfri elproduktion minskar beroendet av fossil energi i det nordeuropeiska elsystemet. Vidare anför regeringen att vindkraft har en viktig plats i energimixen men ska byggas på konkurrensneutrala villkor och med hänsyn till miljö, lokala intressen och närboende samt totalförsvarets intressen. Utgångspunkten ska vara att alla produktionsslag bär sina egna kostnader. Regeringen avser att vid behov komplettera eller justera pågående uppdrag och utredningar om vindkraft utifrån denna inriktning.

För att säkra näringslivets konkurrenskraft och svensk industriproduktion och främja en grön omställning med export av klimatvänliga produkter och teknik avser regeringen att verka för att tillståndsprövningen enligt miljöbalken förenklas och förkortas. En utredning ska tillsättas för att ta fram förslag för att göra prövningsprocessen mer flexibel, effektiv och förutsägbar. I uppdraget ska också ingå att lämna förslag om att begränsa antalet myndigheter som för statens talan i tillståndsärenden. Regeringen avser att genomföra delar av Miljöprövningsutredningens förslag.

Regeringen anför att satsningen på avskiljning och lagring av biogen koldioxid, s.k. bio-CCS, fortsätter (anslaget 1:20). Regeringens ambition är att genomföra minst två omvända auktioner under mandatperioden. Den första omvända auktionen ska inledas under 2023. Utgångspunkten är att under mandatperioden fatta beslut om att ytterligare öka de utauktionerade volymerna. Regeringen arbetar för att s.k. kompletterande åtgärder (ökning av upptaget av koldioxid i skog och mark, utsläppsminskningar genomförda utanför Sveriges gränser samt bio-CCS) ska genomföras i sådan omfattning att de kan bidra till att nå klimatmålen i enlighet med det klimatpolitiska ramverket. Beställningsbemyndigandet för anslaget 1:20 Driftstöd för bio-CCS på 36 miljoner kronor för 2026–2046 medför behov av anslag med motsvarande belopp i kommande statsbudgetar. Regeringen anför att den även i fortsättningen har en hög ambition vad gäller antal ton biogen koldioxid som ska fångas upp och lagras till 2030. Regeringen avser att utreda styrmedel för CCS för att kunna stötta omställningen av cementproduktionen och raffinaderier. Regeringen inleder även ett arbete för att driva på processerna

för koldioxidlagring i Sverige (se utg.omr. 24) och avser att utreda och föreslå lagringsplatser i Sverige.

Regeringen anför att Sveriges andra klimatpolitiska handlingsplan kommer att läggas fram för riksdagen under 2023 i enlighet med klimatlagen. Handlingsplanen kommer att peka ut inriktningen för klimatpolitiken under mandatperioden, vilka åtgärder som genomförs och hur regeringen avser att arbeta för att skapa de förutsättningar som krävs för att senast 2045 passera nettonollutsläpp och bortom det åstadkomma negativa utsläpp. Klimatmålen i det klimatpolitiska ramverket och Sveriges åtagande i genomförandet av Parisavtalet är styrande både för de kortsiktiga åtgärderna inom mandatperioden och för regeringens planering i ett 20–30-årsperspektiv.

Klimatomställning i EU och globalt

Regeringen framhåller att det internationella klimatarbetet behöver stärkas ytterligare och det globala genomförandet av Parisavtalet behöver skyndas på. Sverige ska ta en ledande roll för ett ambitiöst globalt genomförande av Parisavtalet, för ökat internationellt klimatengagemang och för klimatsamarbeten, i enlighet med det som världens ledare utlovade under FN:s klimatomöte COP 26 i Glasgow 2021. Genom kapacitetsbyggande insatser, stödjande finansieringslösningar samt kunskaps- och teknikspridning kan Sverige möjliggöra effektivare klimatåtgärder och klimatomställning i låg- och medelinkomstländer. Regeringen förstärker därför programmet för insatser för internationella klimatinvesteringar med 60 miljoner kronor för 2023 (anslaget 1:12). Investeringarna syftar till att skapa samarbeten i linje med artikel 6 i Parisavtalet och kan enligt regeringen bidra till att nå de svenska klimatmålen.

Vidare anför regeringen att den har höga ambitioner att sänka konsumtionsutsläppen globalt genom export av varor och tjänster med mycket liten klimatpåverkan. De goda förutsättningarna för klimatneutral produktion, särskilt energiintensiv sådan, ska tas till vara.

Vidare understryker regeringen att Sverige fortsätter att driva på för ett ambitiöst genomförande av EU-lagstiftningarna som bidrar till att EU når sitt skärpta utsläppsmål till 2030 och skapar möjligheter att överträffa målet. Som princip ska framtida överskott av utsläppsutrymmet från den icke handlande sektorn tas bort om det inte behövs för att täcka eventuella underskott som kan uppstå i markanvändningssektorn (LULUCF-sektorn) framöver.

Regeringen kommer även att fortsätta att vara pådrivande internationellt och i EU för att minska intransporten av luftföroreningar.

Åtgärder för hav och vatten

Regeringen bedömer att det krävs ytterligare åtgärder för att nå de havs- och vattenrelaterade miljökvalitetsmålen. Övergödningen av hav och vatten är ett omfattande problem. Det är därför enligt regeringen särskilt angeläget med ytterligare åtgärder på området och att takten i genomförandet ökar. Regeringen satsar ytterligare medel på vattenrelaterade åtgärder inklusive på

åtgärder mot övergödning (anslaget 1:11). Näringstillförseln måste minska, framför allt från jordbruket och från avlopp. Vidare behöver arbetet fortsätta för att minska föroreningen och för att hindra att skräp, läkemedel och andra föroreningar sprids. Sverige ska vara internationellt drivande för att öka ambitionerna för en bättre havsmiljö, inte minst vad gäller Östersjön.

Regeringen avser att tydliggöra sambandet mellan klimatförändringar och förvaltning av havsmiljön, t.ex. när det gäller de marina ekosystemens viktiga roll för kolinlagring. Regeringen framhåller att den prioriterar globalt havsarbete inom flera områden, t.ex. i förhandlingarna för ett juridiskt bindande avtal till FN:s havsrättskonvention Unclos om skydd av marin biologisk mångfald bortom nationell jurisdiktion. Regeringen anser att de mest värdefulla havsområdena ska skyddas som marina reservat. Skydd av marina områden som är ekologiskt representativa, sammanhängande och funktionella bidrar till att säkerställa och bevara den biologiska mångfalden i kust- och havsområden. Regeringen anför även att särskilda insatser görs för att flytta ut gränsen för storskaligt trålfiske.

Biologisk mångfald

Regeringen anser att arbetet med att bevara och skydda värdefull natur och göra den tillgänglig för var och en behöver fortsätta. Välmående och livskraftiga ekosystem är viktiga för människans livsmiljö och ger förutsättningar för hållbar livsmedelsproduktion, pollinering av växter, mat från haven och rent dricksvatten, och de bidrar till ett stabilare klimat och ger även förutsättningar för uttag av hållbar biomassa som alternativ till fossila produkter, material och energi. Allemansrätten ska enligt regeringen värnas.

Regeringen avser att aktivt motverka artutrotningen både globalt och i Sverige genom bevarande av särskilt känsliga arter och naturmiljöer, ett hållbart jordbruk samt fiske- och skogsnäring som fortsätter att skapa miljö- och klimatnytta. Våtmarker har betydelse för arbetet med klimatet, biologisk mångfald, övergödning och landskapets motståndskraft. Regeringen vill utveckla arbetet på området och satsar därför på en återvätning av dikade torvmarker (anslaget 1:3).

Regeringen ser i linje med förvaltarstapstanken aktiva och engagerade skogsägare som avgörande för att stärka ekosystemen i skogen och för att ta till vara skogen som kolsänka och förnybar råvara. Arbetet fortsätter med att genomföra den reform som aviserades i skogspropositionen (prop. 2021/22:58) att äganderätten bör stärkas vid formellt skydd av skog genom att frivillighet ska vara en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna. Eventuella undantag ska göras restriktivt när så är befogat. Markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till. Regeringen bereder fortfarande Artskyddsutredningens betänkande. Skyddet för äganderätten ska vara vägledande för ersättning vid inskränkande av pågående markanvändning vid artskyddsärenden.

Regeringen avser att verka för en ökad jämförbarhet i internationell rapportering bl.a. när det gäller referensvärdena som används av EU:s medlemsländer för artikel 17-rapporteringen av EU:s art- och habitatdirektiv.

Vidare anför regeringen att den vill utveckla förvaltningen av de stora rovdjuren. Vargen ska ha gynnsam bevarandestatus, men på kort sikt behöver vargstammen minska.

Cirkulär och giftfri ekonomi

Regeringen framhåller att en cirkulär ekonomi är ett verktyg för att nå klimat- och miljömålen genom att effektivisera samhällets resursanvändning. Genom företagande och innovation kan utvecklingen av en resurseffektiv, giftfri och cirkulär ekonomi stärkas i hela landet. Regeringen bedömer att det är nödvändigt för klimatomställningen.

Genomförandet av EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi är enligt regeringen en viktig del i omställningen. Det är av särskild vikt att öka återvinning och återanvändning av material från gruvavfall och annat avfall. Det är prioriterat att skapa cirkulära flöden för värdefulla material och för material som på olika sätt riskerar att bli problematiska när de blir till avfall. Regeringen anser att EU:s kommande regelverk om batterier respektive om ekodesign för hållbara produkter är viktiga grundstenar som ska bidra till omställningen till en cirkulär ekonomi med en hållbar elektrifiering av samhället för att nå klimatmålen.

Sverige har hög kompetens inom kemikalieområdet, vilket också har gett Sverige högt anseende och stort inflytande inom EU och globalt. För att säkerställa en fortsatt hög nivå på arbetet tillför regeringen 25 miljoner kronor till Sveriges kemikaliearbete (anslaget 1:6). Regeringen vill även stärka skyddet av människors hälsa och miljön bl.a. genom att skadliga ämnen systematiskt fasas ut ur konsumentprodukter och att lagstiftningen tar höjd för kombinationseffekter samt främja innovation av säkra och hållbara kemikalier.

Regeringen redovisar att det finns ca 9 000 förorenade områden runt om i Sverige som utgör stor eller mycket stor risk för människors hälsa och miljö. Det är enligt regeringen av stor vikt att arbetet med att ta bort och minska miljögifter i förorenade områden, både på land och i hav och vatten, håller en hög takt. Det är avgörande för att uppnå målet Giftfri miljö samt flera av de vattenrelaterade målen. Regeringen tillför därför 340 miljoner kronor till anslaget för sanering (anslaget 1:4). Vidare poängterar regeringen att det även fortsättningsvis är avgörande med samverkan, teknikutveckling och kunskap för att driva arbetet med förorenade områden framåt på ett effektivt sätt.

Regeringen framhåller att plastföroreningar är ett gränsöverskridande problem och att arbetet med plast och nedskräpning är viktigt. Plast och mikroplaster står för den största och mest skadliga nedskräpningen i haven. 80–85 procent av den totala mängden marint skräp består av plast. Regeringen redovisar att EU under Sveriges EU-ordförandeskap med fortsatt kraft kommer att driva på de internationella förhandlingarna för ett nytt rättsligt

bindande globalt avtal mot plastföreningar. Regeringen kommer även inom EU att arbeta för minskad användning och utsläpp av mikroplaster från prioriterade flöden som t.ex. konstgräsplaner, pellets, däck, fartyg och textilier.

Avfallsbrottslighet

Regeringen anför att brottsligheten i Sverige ska bekämpas, inklusive avfallsbrottsligheten, som är organiserad och finansierar annan kriminell verksamhet. Den illegala avfallsverksamheten medför stora kostnader för samhället och hotar tillgången till ren mark, luft och vatten. Den hotar också Sveriges arbete med en säker avfallshantering i en cirkulär ekonomi. Brott mot miljölagstiftningen ska enligt regeringen leda till kännbara straff, och den pågående Miljöstraffrättsutredningen (M 2022:04) kommer att vara viktig för det fortsatta arbetet med att stärka miljöbrottsbekämpningen och miljöstraffrätten. Därutöver ska de berörda myndigheternas stärkta arbete med att bekämpa och förhindra avfallsbrottslighet fortsätta och utvecklas.

Miljöforskning

Regeringen framhåller att miljöforskningen driver på och utvecklar klimat- och miljöpolitiken och därigenom stärker Sveriges förmåga att hantera samhällsutmaningar. Miljöforskningen är viktig för att kunna nå de nationella miljö kvalitetsmålen och för Sveriges genomförande av Agenda 2030. Klimat- och miljöutmaningen kräver enligt regeringen att universitet, högskolor, näringsliv, offentlig sektor och civilsamhälle arbetar tillsammans mot gemensamma mål.

Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas, anslaget 2:1) har en central roll i förverkligandet av forskningspolitiken. Analysverksamheten vid Formas är viktig för utformningen av effektiva miljö- och klimatåtgärder. Formas uppdrag förstärktes och utökades i samband med den forsknings- och innovationspolitiska propositionen (prop. 2020/21:60, bet. 2020/21:UbU16, rskr. 2020/21:254). Enligt regeringen förväntas detta leda till ytterligare fördjupad samverkan mellan forskningsfinansierare och till att synergier uppnås mellan nationell och internationell forskning, bl.a. inom ramen för EU:s ramprogram för forskning och innovation (Horisont Europa).

Inom ramen för den forsknings- och innovationspolitiska propositionen har riksdagen beslutat att öka Formas anslag med anledning av det nationella forskningsprogrammet för hav och vatten. Regeringen anför att för budgetåret 2023 ökas forskningen om hav och vatten ytterligare i linje med propositionen (anslaget 2:2).

Anslag inom utgiftsområdet

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget får användas för Naturvårdsverkets förvaltningsutgifter inklusive myndighetens utgifter för att administrera de verksamheter som finansieras via sakanslagen. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till utvecklingsarbete som andra än Naturvårdsverket

organiserat och som främjar de verksamheter som Naturvårdsverket ansvarar för.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 620 648 000 kronor för 2023 till anslaget 1:1 Naturvårdsverket. Regeringen har beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Den nya strukturen medför ytterligare uppgifter för Naturvårdsverket. Anslaget tillförs därför medel, och detta finansieras genom en minskning av anslaget 2:4 Krisberedskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap.

Regeringen föreslår därutöver att riksdagen godkänner en investeringsplan som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar i fastigheter och markanläggningar för 2023–2025. Investeringarna, som avser samhällsändamål, avser främst förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden som avses skyddas enligt miljöbalken. Investeringar avser även nyuppförande av naturum och andra byggnader som används bl.a. för informationsändamål samt renovering av befintligt byggnadsbestånd i skyddade områden.

1:2 Miljöövervakning m.m.: Anslaget får användas till utgifter och bidrag för miljömålsuppföljning, för miljöövervakning, för statsbidrag till ideella miljöorganisationer och till verksamhet vid Swedish Water House samt för arbete med miljöledningssystem. Anslaget får även användas till utgifter för internationell miljöövervakning samt internationell rapportering som följer av EU-direktiv och andra internationella åtaganden. Anslaget får även användas till Delegationen för cirkulär ekonomi. Anslaget får även användas till utgifter för uppdrag som syftar till att bidra till minskade utsläpp av växthusgaser.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 391 714 000 kronor för 2023 till anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 120 000 000 kronor 2024–2026. Bemyndigandet behövs för att fleråriga avtal ska kunna tecknas med de aktörer som utför miljöövervakning i program som löper under flera år för att skapa kontinuitet, kostnadseffektivitet och ökad kvalitet i verksamheten.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget får användas till utgifter för insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. Anslaget får användas till statsbidrag inom dessa områden. Anslaget får särskilt användas till utgifter

- för skötsel av skyddade områden, naturvårdsförvaltning och fastighetsförvaltning
- för artbevarande och viltförvaltning
- i samband med skötsel och övrig förvaltning av värdefull natur.

Anslaget får även användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 130 035 000 kronor för 2023 till anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur.

Anslaget tillförs medel för att finansiera återvätning av våtmarker. Satsningen finansieras genom att anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur minskas i motsvarande mån.

Vidare tillförs anslaget medel för nationella åtgärder för landsbygdsutveckling som kompletterar den gemensamma jordbrukspolitiken (GJP). Detta finansieras genom att anslaget 1:17 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel minskas i motsvarande utsträckning.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 900 000 000 kronor 2024–2028. Bemyndigandet behövs för att fleråriga avtal om förvaltning av värdefulla naturområden ska kunna tecknas samt för samverkansavtal mellan statliga myndigheter. Bemyndigandet behövs också för att möjliggöra medfinansiering av större EU-projekt. Bemyndigandet för 2023 föreslås öka jämfört med 2022.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget får användas till utgifter för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver saneras och efterbehandlas, för att ta fram prioriteringsunderlag samt för teknikutveckling och tillämpad forskning för sanerings- och efterbehandlingsarbete. Anslaget får även användas till utgifter för att åtgärda saneringsobjekt som är särskilt angelägna ur risksynpunkt och till akuta saneringsinsatser.

Anslaget får vidare användas till utgifter för att inventera om det förekommer objekt som förorenats av en statlig organisation som inte längre finns kvar, och i så fall genomföra ansvarsutredningar och nödvändiga undersökningar av dessa. Anslaget får användas för efterbehandling av mark för bostadsbyggande. Anslaget får även användas till utgifter för omhändertagande av historiskt radioaktivt avfall från icke kärnteknisk verksamhet.

Anslaget får även användas till omhändertagande av övergivna och/eller uttjänta fordon, fiskeredskap och fritidsbåtar som utgör en risk för miljön. Anslaget får användas för statsbidrag inom dessa områden. Anslaget får även användas för utgifter för att förebygga och förhindra stora saneringskostnader och risker med PFAS. Anslaget får även användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 087 568 000 kronor för 2023 till anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.

Regeringen vill att fler förorenade områden både på land och i hav och vatten åtgärdas, vilket är nödvändigt för att kunna nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö samt flera av de vattenrelaterade miljökvalitetsmålen. Regeringen vill säkerställa en fortsatt hög nivå på anslaget och i arbetet med förorenade områden. Anslaget tillförs därför medel.

Anslaget minskas för att finansiera nya uppgifter för Riksgäldskontoret när det gäller prövning av ekonomiska säkerheter för gruvverksamhet (jfr anslaget 1:12 Riksgäldskontoret inom utg.omr. 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning som tillförs medel i motsvarande utsträckning). Detta bidrar också till att minska risken för att saneringsanslaget behöver användas till nedlagda gruvverksamheter i framtiden genom att stärka arbetet med ekonomiska säkerheter för gruvverksamhet.

Vidare minskas anslaget för att finansiera en ökning av anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen och på så sätt kunna bibehålla ambitionsnivån på kemikaliarbetet. Den ökade finansiering som nu nämnts förväntas bidra till miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö genom att säkerställa Kemikalieinspektionens arbete med att minska risken för att människor och miljö skadas av kemikalier.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 065 000 000 kronor 2024–2050. Regeringen anför att ett beställningsbemyndigande är en förutsättning för att bidragshanteringen ska fungera effektivt. Saneringsåtgärder är ofta fleråriga, varför ett bemyndigande är avgörande för att aktörer och myndigheter ska ha möjlighet att genomföra åtgärder och undersökningar. Bemyndigandet för 2023 föreslås vara oförändrat i förhållande till 2022.

1:5 Miljöforskning: Anslaget får användas till utgifter för miljöforskning främst till stöd för arbete med miljö kvalitetsmålen, miljöbalken och underlag för internationellt förhandlingsarbete. Anslaget får även användas till utgifter för statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet vid IVL Svenska Miljöinstitutet AB.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 96 825 000 kronor för 2023 till anslaget 1:5 Miljöforskning.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:5 Miljöforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 102 000 000 kronor 2024–2027. Bemyndigandet behövs för att regeringen ska kunna teckna avtal om fleråriga miljö forskningsprojekt, vilket i sin tur är en förutsättning för att medverka i t.ex. EU-gemensamma forskningssatsningar. Bemyndigandet för 2023 föreslås statsbidrag vara på samma nivå som 2022.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget får användas för Kemikalieinspektionens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för bidrag till verksamheter som främjar en giftfri miljö. Anslaget får också användas för utgifter för till Internationella kemikaliesekretariatet och Karolinska institutet. Vidare får anslaget användas för utgifter för att täcka eventuellt underskott i prövningsverksamheten inom det svenska rapportörsprogrammet (SERP) i fråga om riskbedömning av befintliga och nya verksamma ämnen i bekämpningsmedel. Anslaget får också användas för

utgifter för att betala Livsmedelsverket och Statens jordbruksverk för nationell prövning av växtskyddsmedel och biocidprodukter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 311 404 000 kronor för 2023 till anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen.

Regeringen anför att ett starkt kemikaliearbete är en nödvändighet för att kunna nå såväl miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö som flera andra miljö kvalitetsmål. Det är också en förutsättning för att skapa en säker och ren cirkulär och fossilfri omställning. Tidigare satsningar på anslaget upphör efter 2022, vilket regeringen ser som problematiskt, särskilt mot bakgrund av genomförandet av EU:s kemikaliestrategi och det stora antalet förslag på ny lagstiftning från EU. Anslaget ökas därför för att långsiktigt kunna säkerställa en hög ambitionsnivå på kemikaliearbetet, särskilt inom EU och globalt. Ökningen finansieras genom en minskning av anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden.

Vidare tillförs anslaget medel för genomförandet av EU:s omarbetade dricksvattendirektiv.

1:7 Avgifter till internationella organisationer: Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter och stöd till internationella organisationer.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 285 631 000 kronor för 2023 till anslaget 1:7 Avgifter till internationella organisationer.

Anslaget tillförs medel för att finansiera ökade kostnader för Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) avgifter till internationella organisationer. Detta finansieras genom att anslaget 1:21 Kompetenslyft för klimatomställningen minskas i motsvarande utsträckning.

1:8 Klimatbonus: Anslaget får användas till utgifter för klimatbonusen, dvs. bidrag till fysiska och juridiska personer som har köpt en klimatbonusbil.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 5 955 000 000 kronor för 2023 till anslaget 1:8 Klimatbonus.

Regeringen avvecklar klimatbonusen och planerar därför att ta bort anslaget 1:8 Klimatbonus fr.o.m. 2024. Anslaget ökas dock för 2023 för att omhänderta utestående utbetalningar och ta hänsyn till lagda beställningar. (Utöver detta föreslår regeringen ett tillskott för 2023 till anslaget 1:12 Transportstyrelsen inom utgiftsområde 22 Kommunikationer för att hantera utbetalningar och kontroller av beställda fordon under avvecklingsperioden.)

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Anslaget får användas för Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 283 581 000 kronor för 2023 till anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut.

Regeringen har beslutat om en ny struktur för samhällets krisberedskap och civilt försvar. Den nya strukturen medför ytterligare uppgifter för SMHI och anslaget tillförs därför medel. Detta finansieras genom att anslaget 2:4 Krisberedskap inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas.

Vidare tillförs anslaget medel för att ge bättre väderinformation till det samhällsnyttiga flyget.

SMHI stöder Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) i bedömningen av kommunernas ansökningar om ersättning för åtgärder för att förebygga jordskred och andra naturolyckor. Antalet sådana ansökningar förväntas öka och anslaget tillförs därför medel. Detta finansieras genom att anslaget 2:2 Förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor inom utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap minskas.

1:10 Klimatanpassning: Anslaget får användas för utgifter för att förebygga och begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar såsom förebyggande och kunskaphöjande insatser, utredningar, samordning och planer. Anslaget får användas för statsbidrag inom dessa områden samt även till de administrativa utgifter som insatserna medför.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 140 000 000 kronor för 2023 till anslaget 1:10 Klimatanpassning.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget får användas för utgifter för insatser och åtgärder för att förbättra, bevara, planera, restaurera och skydda havs- och vattenmiljöer. Anslaget får även användas för statsbidrag, medfinansiering av EU-medel, medlemskap i internationella organisationer samt utvärdering av ovan angivna insatser och åtgärder. Anslaget får även användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 244 565 000 kronor för 2023 till anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö.

Anslaget minskas för att finansiera förslagen i propositionen Vågar till hållbara vattentjänster (prop. 2021/22:208), och medlen omfördelas till anslaget 1:1 Kommunalekonomisk utjämning inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, som ökas i motsvarande utsträckning.

Anslaget tillförs också medel för genomförandet av EU:s omarbetade dricksvattendirektiv.

Vidare tillförs anslaget medel för att förstärka arbetet för vattenmiljön inklusive övergödning.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 630 000 000 kronor 2024–2035. Skälet är att regeringen behöver ett bemyndigande för att Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket ska kunna teckna avtal om fleråriga åtgärder. Bemyndigandet för 2023 föreslås öka jämfört med 2022.

1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar: Anslaget får användas för att utveckla och stödja internationellt klimatsamarbete som syftar till att bidra till ökad ambition i genomförandet av Parisavtalet samt att kunna bidra till resultatbaserad klimatfinansiering eller, jämte andra kompletterande åtgärder, kunna bidra till att nå klimatmålen i det klimatpolitiska ramverket. Detta kan vara genom att delta i, förbereda, genomföra, utvärdera och utveckla samarbeten. Anslaget får också användas till utveckling av metoder för

internationella samarbetsformer enligt artikel 6 i Parisavtalet. Anslaget får användas för utgifter för deltagande i ovannämnda samarbeten.

Anslaget får vidare användas för utgifter för utveckling av EU:s system för handel med utsläppsrätter och utsläppsutrymme inom ramen för bördefördelningsbeslutet (beslut nr 406/2009/EG) samt för övervakning av internationell utsläppshandel. Anslaget får också användas till finansiering av utgifter för den internationella transaktionsförteckningen (ITL) för registerhållning av transaktioner av s.k. Kyotoenheter samt för klimatkompensering av Regeringskansliets flygresor utanför EU. Utsläppsminskningenheter som förvärvas för klimatkompensering får annulleras.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 169 100 000 kronor för 2023 till anslaget 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar.

Anslaget ökas för att stärka genomförandet av Parisavtalet och skapa förutsättningar för klimatomställning i låg- och medelinkomstländer.

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 450 000 000 kronor 2024–2032. Ett bemyndigande behöver knytas till anslaget för att det ska vara möjligt att stödja program som löper över flera år.

1:13 Internationellt miljösamarbete: Anslaget får i huvudsak användas för utgifter för samarbete med länder av strategisk betydelse för det globala miljö- och klimatsamarbetet samt för utgifter för kärnsäkerhetssamarbete med Ryssland. Anslaget får användas för utgifter för projekt som stöder Arktiska rådets verksamhet och för projekt som stödjer verksamhet inom Barents Euroarktiska råd, Nordiska ministerrådet samt Östersjöstaternas råd. Anslaget får användas för utgifter för tillskott till miljöutvecklingsfonden inom Nordiska Miljöfinansieringsbolaget samt för administration och samordning av kärnsäkerhetssamarbetet med Ryssland.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 37 400 000 kronor för 2023 till anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete. Anslaget minskas för att finansiera en ökning av anslaget 1:11 Samarbete inom Östersjöregionen inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan i motsvarande utsträckning.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 000 000 kronor 2024–2027. Skälet är att regeringen ska kunna teckna avtal om fleråriga projekt inom bilateralt miljö-, klimat- och strålsäkerhetssamarbete.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget får användas till utgifter för skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer för biologisk mångfald och friluftsliv samt för statsbidrag inom dessa områden. Anslaget får också användas till

- ersättningar enligt 31 kap. miljöbalken inom Naturvårdsverkets ansvarsområde

- utgifter för förvärv samt avtalslösningar för statens räkning av värdefulla naturområden
- utgifter i samband med säkerställande av värdefulla naturområden
- statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden.

Anslaget får även användas för vissa utgifter för berörda myndigheters arbete inom anslagets ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 170 500 000 kronor för 2023 till anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur.

Anslaget minskas fr.o.m. 2023 för att i motsvarande utsträckning finansiera återvätning av våtmarker inom anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 80 000 000 kronor 2024–2068. Skälet är att regeringen ska kunna teckna fleråriga avtal som avser skydd av värdefulla naturområden och kunna ge förhandsbesked om statsbidrag till områdesskydd. Regeringen föreslår att bemyndigandet för 2023 minskas jämfört med 2022.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget får användas för Havs- och vattenmyndighetens förvaltningsutgifter.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 317 723 000 kronor för 2023 till anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget får användas för klimatinvesteringar på lokal och regional nivå samt för stöd till installation av laddinfrastruktur för elfordon. Anslaget får användas för statsbidrag för detta. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 3 055 000 000 kronor för 2023 till anslaget 1:16 Klimatinvesteringar.

För att möjliggöra ytterligare investeringar i laddinfrastruktur på lokal och regional nivå föreslår regeringen att anslaget tillförs medel.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:16 Klimatinvesteringar ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 000 000 000 kronor 2024–2026. Bemyndigandet behövs för att regeringen ska ha möjlighet att teckna avtal om fleråriga projekt som gör att fler stora långsiktiga och effektiva klimatinvesteringar kommer till stånd.

1:17 Klimatpremier: Anslaget får användas för att främja marknadsintroduktion av fordon med låga utsläpp av växthusgaser. Anslaget får användas för statsbidrag för detta. Anslaget får även användas för utgifter för berörda myndigheters arbete för detta ändamål. Anslaget får även användas för stöd för att stimulera överflyttning av godstransporter från väg till sjöfart och järnväg samt till att stimulera intermodala transportlösningar.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 462 000 000 kronor för 2023 till anslaget 1:17 Klimatpremier.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:17 Klimatpremier ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 430 000 000 kronor 2024–2025. Ett bemyndigande behövs för att det ska vara möjligt att besluta om klimatpremier redan innan fordonet har levererats.

1:18 Industriklivet: Anslaget får användas för utgifter kopplade till åtgärder, såsom forskning, förstudier och investeringar, som bidrar till att minska industrins processrelaterade utsläpp av växthusgaser, inklusive andra typer av växthusgaser relaterade till dessa. Anslaget får också användas för utgifter kopplade till åtgärder som bidrar till negativa utsläpp av växthusgaser, såsom forskning, utveckling, test, demonstration och investeringar, exklusive driftsstöd för bio-CCS. Anslaget får även användas för utgifter kopplade till strategiskt viktiga insatser inom industrin som bidrar till klimatomställningen, såsom forskning, förstudier och investeringar. Anslaget får också användas till utgifter för berörda myndigheters arbete kopplat till stödet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 354 000 000 kronor för 2023 till anslaget 1:18 Industriklivet. För att stärka möjligheten till stora investeringar ökas anslaget.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:18 Industriklivet ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 5 200 000 000 kronor 2024–2030. Bemyndigandet behövs för att det ska vara möjligt att stödja omfattande projekt som löper över flera år.

1:19 Åtgärder för skredsäkring längs Göta älv: Anslaget får användas till utgifter för ras- och skredsäkring längs Göta älv samt till Delegationen för Göta älv. Anslaget får användas som statsbidrag inom dessa områden samt för de administrativa utgifter som insatserna medför.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 115 000 000 kronor för 2023 till anslaget 1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 165 000 000 kronor 2024–2027. Bemyndigandet behövs för att det ska vara möjligt att stödja projekt som löper över flera år.

1:20 Driftstöd för bio-CCS: Anslaget får användas för utgifter kopplade till ett driftsstöd för avskiljning, infångning och lagring av biogen koldioxid (bio-CCS) i form av omvänd auktionering. Anslaget får även användas för utgifter för administration av stödet.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 25 000 000 kronor för 2023 till anslaget 1:20 Driftstöd för bio-CCS. Regeringen intensifierar arbetet med koldioxidinfångning, och därför ökas anslaget för 2023.

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 1:20 Driftstöd för bio-CCS ingå ekonomiska åtaganden som medför behov av framtida anslag på högst 36 000 000 000 kronor 2026–2046. Bemyndigandet behövs för att kunna ingå fleråriga åtaganden för avskiljning,

infångning och lagring av koldioxid från förnybara källor (bio-CCS) fram t.o.m. 2046. Regeringens ambition är att en första omvänd auktion inleds 2023.

1:21 Kompetenslyft för klimatomställningen: Anslaget får användas för utgifter för utbildningsinsatser och kompetenshöjande åtgärder som syftar till att möta arbetsmarknadens efterfrågan på kompetenser för att klara klimatomställningen och nå en cirkulär ekonomi.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 50 200 000 kronor för 2023 till anslaget 1:21 Kompetenslyft för klimatomställningen.

Anslaget minskas för att finansiera ökningarna i motsvarande utsträckning av anslagen 5:1 Länsstyrelserna m.m. inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse, 1:7 Avgifter till internationella organisationer inom utgiftsområde 20 och 1:12 Transportstyrelsen inom utgiftsområde 22 Kommunikationer.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Anslaget får användas för Formas förvaltningsutgifter inklusive vissa nämnder.

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 132 389 000 kronor för 2023 till anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande.

2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning: Anslaget får användas för utgifter för stöd till forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande. Anslaget får också användas till projektrelaterade kostnader (utvärderingar, beredningsarbete, vissa resor och seminarier samt informationsinsatser).

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 107 408 000 kronor för 2023 till anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggnad: Forskning.

Anslaget minskas för att finansiera Riksgäldskontorets nya uppgifter och arbete med tillsyns- och prövningsansvar av anläggningshavares och transportörens ekonomiska säkerhet i händelse av radiologiska olyckor (se prop. 2022/23:1 utg.omr. 2 anslaget 1:12).

Regeringen föreslår också att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 för anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 200 000 000 kronor för 2024–2029. Huvuddelen av de forskningsprojekt som Formas finansierar är fleråriga. För att underlätta planeringen och kunna teckna avtal om fleråriga projekt är det nödvändigt att fatta beslut som medför åtaganden för kommande år.

Bemyndigandet för 2023 föreslås öka jämfört med 2022. Anledningen är att myndighetens långsiktiga åtaganden beräknas öka successivt, framför allt mot bakgrund av att fler utlysningar än tidigare sträcker sig över fyra år i stället för som tidigare tre år samt att partnerskapsprogrammen inom det nyligen startade europeiska ramprogrammet Horisont Europa kommer att vara både längre och större.

Motionerna

I det följande sammanfattas partiernas förslag. En sammanställning som visar hur motionärernas förslag avviker från regeringens förslag finns i bilaga 2. I det följande redovisas också ett antal motionsyrkanden från allmänna motions-tiden 2022/23 som återspeglar förslag i partiernas anslagsmotioner.

Socialdemokraterna

I kommittémotion 2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. anför Socialdemokraterna att klimatomställningen är vår tids största ödesfråga men även vår tids största framtidsmöjlighet. Genom att ligga längst fram i klimatomställningen ökar Sveriges konkurrenskraft. Klimatomställningen av näringslivet och industrin är inte något som händer av sig självt – det är resultatet av dialog med näringslivet och politiska reformer och beslut tagna av den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen. Socialdemokraterna vill öka tempot för att utsläppen ska minska snabbare och för att framtidens jobb inte ska försvinna i väg till andra länder.

I motionen lämnar Socialdemokraterna förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2023 än regeringen (yrkande 1). Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 640 000 000 kronor och att fem anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit.

Socialdemokraterna föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:2 Miljöövervakning m.m.: Anslaget ökas med 40 000 000 kronor. Motionärerna anför att miljöövervakning ger en lägesbeskrivning av tillståndet i miljön och varnar för störningar. Genom att jämföra aktuella lägesbeskrivningar med tidigare mätningar kan förändringar i miljön upptäckas. På så vis kan man se om genomförda åtgärder får önskad effekt eller inte. Det svenska klimatarbetet kräver satsningar på miljöövervakning (yrkandena 7 och 35).

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget ökas med 250 000 000 kronor. Motionärerna anför att anslaget bör användas till insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. Satsningen är också en satsning på arbetstillfällen i glesbygd. Motionärerna anser att regeringens förslag till anslagsnivå är ett slag mot landsbygdspolitiken och miljöpolitiken då bl.a. satsningar för att tillgängliggöra naturreservat och förstärka leder tas bort. Satsningen på att återväta våtmarker flyttas enligt regeringens förslag från anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur till anslaget 1:3. Motionärerna anser att regeringens neddragning av anslaget 1:3 ger intrycket av att vara mindre än den faktiskt är till följd av denna omfördelning av medel mellan anslagen. Våtmarker spelar en stor roll för att minska utsläppen av växthusgaser och därför avsätter motionärerna en del av satsningen inom anslaget till detta.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget minskas med 340 000 000 kronor. Motionärerna anför att minskningen används för att finansiera klimatsmarta åtgärder på andra områden.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget ökas med 290 000 000 kronor. Motionärerna anför att skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer är viktiga för biologisk mångfald och det svenska friluftslivet. Satsningen inkluderar även resurser för Naturvårdsverkets ansvarsområde, som exempelvis utgifter och avtalslösningar för att säkerställa förvärv av värdefulla naturområden och statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden. Enligt motionärerna innebär regeringens förslag till anslagsnivå stora negativa konsekvenser för äganderätten eftersom mängder av skogsägare i rättsfall fått nekade avverkningstillstånd i fjällnära områden och då har rätt till ersättning eller att staten köper deras mark och skyddar den. Motionärerna bedömer att det blir svårt för Sverige att uppfylla sina internationella åtagande om denna anslagsnivå blir långvarig.

Motionärerna är även kritiska till att regeringen minskar medlen för återvätning av våtmarker och flyttar finansieringen av åtgärden till anslaget 1:14 och därmed minskar anslaget med 200 miljoner kronor (se anslaget 1:3).

1:17 Klimatpremier: Anslaget ökas med 400 000 000 kronor. Motionärerna anser att anslaget även i fortsättningen ska gå till att snabba på introduktionen av klimatsmart teknik på marknaden och bidra till att minska utsläppen av växthusgaser från tunga transporter och arbetsmaskiner. Motionärerna vill att fler arbetsmaskiner än tidigare omfattas av statligt stöd för att köpa fossilfria fordon. Vidare anför motionärerna att klimatpremier är fundamentalt för att öka elektrifieringen av industrin och för fler nya gröna jobb och innovationer. Motionärerna framhåller vikten av att klimatpremien behålls (yrkande 19).

Vänsterpartiet

I partimotion 2022/23:1240 av Nooshi Dadgostar m.fl. anför Vänsterpartiet att de 2023 påbörjar satsningar för att planera, samverka och koordinera den mest omfattande investeringspolitiken för klimatet i modern tid, ett investeringsprogram som genomförs från 2024 och som växlas upp under tio år. Redan 2023 sjösätts emellertid satsningar för att värna värdefull natur och återställandet av naturliga kolsänkor, viktiga miljöinsatser till gagn för den biologiska mångfalden och sänkta klimatutsläpp.

I motionen lämnar Vänsterpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2023 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen inom utgiftsområdet överstiger regeringens förslag med 5 573 000 000 kronor och att tolv anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslår. Vänsterpartiet föreslår också två nya anslag.

Vänsterpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget ökas med 25 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:2 Miljöövervakning m.m.: Anslaget ökas med 122 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget ökas med 1 870 000 000 kr. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för att finansiera en ökad satsning på arbetet med att restaurera och återväta torvmarker, något som enligt motionärerna ger många vinster för miljön och klimatet. Vidare tillförs anslaget medel för satsningar på att tillgängliggöra naturreservat och nationalparker och på riktade restaurerande åtgärder för hotade arter som Sverige har åtagit sig att bevara. Vänsterpartiet föreslår också att anslaget ökas för att restaurera naturbetesmarker. Motionärerna anför i detta sammanhang att ett ökat stöd stärker möjligheterna att nå ett flertal miljömål och bidrar till ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Stöden är också en viktig del av lönsamheten för de som har nötköttsproduktion.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget ökas med 80 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:8 Klimatbonus: Anslaget minskas med 2 985 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om dels avveckling av Klimatbonusen, dels en ökad satsning för 2023 för att ta hänsyn till lagda beställningar och utestående betalningar. Vänsterpartiet föreslår i stället en ny utformning av klimatbonusen som gör att fler kan efterfråga elbilar till ett lägre pris, samtidigt som dyrare bilar inte ger någon bonus. Modellen beskrivs närmare i Vänsterpartiets budgetmotion (2022/23:1299) och beräknas vara kostnadsneutral för staten i relation till den tidigare modellen.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Anslaget ökas med 16 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget ökas med 335 000 000 kronor 2023. Vänsterpartiet avvisar neddragning av anslag i relation till nivå i budgetpropositionen för 2022.

1:13 Internationellt miljösamarbete: Anslaget ökas med 10 000 000 kr. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget ökas med 3 150 000 000 kronor. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för att finansiera att de stora sammanhängande fjällnära naturskogarna långsiktigt skyddas genom formellt skydd. Ökningen ska också finansiera satsningar på skydd av natur i form av naturreservat och nationalparker i hela landet.

1:17 Klimatpremier: Anslaget ökas med 1 000 000 000 kronor. Motionärerna anför att elbusspremien är en viktig insats för att stödja

klimatomställningen av kollektivtrafiken och att satsningen, som endast var tillfällig under 2022, därför bör förlängas.

1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

1:21 Kompetenslyft för klimatomställningen: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

Nytt anslag – 99:1 Investeringsstöd för produktion av förnybara drivmedel samt laddinfrastruktur: Anslaget tillförs 800 000 000 kronor. Motionärerna anför att utsläppen behöver minska betydligt snabbare än vad som sker för närvarande i Sverige. De statliga investeringsstöden behöver öka för att åstadkomma de systemskiften som krävs för att nå klimatmålen. För ny teknik behöver marknaden statliga insatser i form av riskdelning och finansiering för att investera i de fossilfria lösningarna. Inte minst inom transportsektorn finns ett stort investeringsbehov i fossilfria lösningar för att nå transportsektorns klimatmål till 2030. Vänsterpartiet föreslår därför ett ökat riktat stöd till klimatinvesteringar jämfört med regeringens föreslagna nivåer, och utöver nuvarande Klimatklivet, för att stödja medfinansiering med denna inriktning. Produktionen av biodrivmedel ska ske på ett sätt som inte minskar naturliga kolsänkor eller äventyrar den biologiska mångfalden. Genom detta investeringsstöd för produktion av biogas, elektrobränslen och andra hållbara drivmedel stärks de inhemska möjligheterna till ökad produktion liksom stödet för ökad tillgänglighet för laddinfrastruktur. Därmed är det möjligt att uppnå en högre grad av nationell självförsörjning av förnybara drivmedel. Investeringsstödet skapar även förutsättningar för snabbare utbyggnad av vätgasinfrastruktur.

Nytt anslag – 99:2 Forskning för klimatomställning: Anslaget tillförs 1 000 000 000 kronor. Vänsterpartiet föreslår ett nytt anslag för ökad forskning och innovation som ska ha till syfte att:

- stärka delaktigheten i utformandet av utsläppsminskande åtgärder med rättviseperspektiv
- stärka forskningen för utformande av åtgärder med bred folklig acceptans och för ökad förståelse för nödvändiga förändringar
- stärka forskningen för utformande av hållbara bruksmetoder för att stärka kolinlagringen i de gröna näringarna
- stödja forskningen kring hur gemensamt ägande av för klimatomställningen nödvändiga naturresurser och tillgångar kan stärkas där marknaden inte förmår tillgodose behov
- stärka utveckling av klimatinnovationer inom energiförsörjning och livsmedel
- stödja forskning kring hur synergien i klimatåtgärder och åtgärder för biologisk mångfald kan stärkas
- stärka transporteffektiviteten.

Centerpartiet

I kommittémotion 2022/23:2197 av Stina Larsson m.fl. anför Centerpartiet att de ser med stor oro på de förslag som regeringen presenterat inom utgiftsområde 20, inte minst förslaget om att avskaffa klimatbonusen för bilar. I kombination med en uttalad ambition om att minska inblandningen av förnybart biodrivmedel, förslag om att sänka skatten på fossil bensin och diesel samt förstärka reseavdraget i Stockholm, Göteborg och Malmö är det enligt motionärerna tydligt att regeringen inte ämnar leva upp till Sveriges klimatmål. Motionärerna anser att det finns ett antal bra förslag i budgeten bl.a. förstärkningar av industriklivet, satsningar på laddinfrastruktur, investeringar i teknik för minusutsläpp och åtgärder för förenklade tillståndprocesser. Dessa åtgärder kommer dock enligt motionärerna inte i närheten av att kompensera för de neddragningar som också föreslås.

I motionen lämnar Centerpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 20 för 2023 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 2 235 483 000 kronor och att tio anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Centerpartiet föreslår också ett nytt anslag.

Centerpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget minskas med 1 651 000 kronor till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget ökas med 130 000 000 kronor till följd av Centerpartiets förslag om förstärkta insatser för att sköta och vårda redan skyddade områden.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget minskas med 240 000 000 kronor för att bl.a. finansiera en satsning på bättre skötsel av skyddad natur samt förslag ämnade att stärka äganderätten i skogen.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget minskas med 627 000 kronor till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

1:8 Klimatbonus: Anslaget ökas med 2 300 000 000 kronor. Motionärerna anser att klimatbonusen för bilar med låga utsläpp bör återinföras. Bonusen bör dock riktas till bilar som personer med låga och normala inkomster har råd med.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Anslaget minskas med 1 052 000 kronor till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget minskas med 892 000 kronor till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

1:17 Klimatpremier: Anslaget minskas med 100 000 000 kronor för att finansiera andra prioriterade reformer, bl.a. ämnade att påskynda klimatomställningen.

1:18 Industriklivet: Anslaget ökas med 150 000 000 kronor. Motionärerna anser att industriklivet bör förstärkas och att anslaget även behöver tillföras 50

miljoner kronor för att möjliggöra ett investeringsstöd för biodrivmedelsproduktion.

2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Anslaget minskas med 1 295 000 kronor till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

Nytt anslag – 99:3 Biopremie: Anslaget tillförs 1 000 000 kronor. Motionärerna föreslår att en biopremie införs, i linje med vad som föreslås i SOU 2021:67 Vägen mot fossiloberoende jordbruk. Det nya anslaget får användas för att betala den aktuella biopremien. Förslag om att se över möjligheterna att införa en biopremie som utjämnar prisskillnaderna mellan fossil diesel och förnybara alternativ återfinns även i partimotion 2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 174 och kommittémotionerna 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 8 och 2022/23:853 av Ulrika Heie m.fl. (C) yrkande 17.

Miljöpartiet

I kommittémotion 2022/23:2266 av Emma Nohrén m.fl. anför Miljöpartiet att de vill bygga ett nytt grönt folkhem där Sveriges klimatarbete är världsledande, där välfärden finns till för alla och där jämlikhet är en självklarhet. Motionärerna vill genomföra en historisk satsning med utgångspunkt i vetenskapen samt göra vad som krävs för att nå Sveriges åtaganden enligt Parisavtalet – netto noll utsläpp redan 2035.

I motionen lämnar Miljöpartiet förslag om en annan fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 för 2023 än regeringen. Förslaget innebär att de sammanlagda anslagen överstiger regeringens förslag med 13 706 774 000 kronor och att 19 anslag bestäms till en annan nivå än vad regeringen föreslagit. Miljöpartiet föreslår också två nya anslag.

Miljöpartiet föreslår följande förändringar i förhållande till regeringens förslag (se också bil. 2).

1:1 Naturvårdsverket: Anslaget ökas med 10 000 000 kronor för att svara upp mot myndighetens budgetunderlag för 2023.

1:2 Miljöövervakning m.m.: Anslaget ökas med 128 286 000 kronor. Motionärerna anför att miljöövervakningen är ryggraden i svenskt miljöarbete och att arbetet med långa tidsserier är centralt för att kunna följa tillståndet för exempelvis våra dricksvattentäkter, för fisken i hav och sjöar, skogarna och andra ekosystem över hela landet. Anslaget till miljöövervakning måste därför stärkas.

1:3 Åtgärder för värdefull natur: Anslaget ökas med 1 869 965 000 kronor. Miljöpartiet förstärker anslaget för att finansiera en satsning på skötsel av skyddade områden, för att stärka den biologiska mångfalden och för att kunna genomföra andra åtgärder för värdefull natur, t.ex. återvätning av dikade torvmarker.

1:4 Sanering och återställning av förorenade områden: Anslaget ökas med 118 432 000 kronor. Miljöpartiet ökar anslaget för att arbetet med att sanera förorenade områden ska kunna förstärkas.

1:5 Miljöforskning: Anslaget ökas med 33 175 000 kronor. Miljöpartiet förstärker anslaget för att kunna upprätthålla den höga nivån på forskningen och för att fortsätta arbetet med att täcka kunskapsluckor som kan ligga till grund för ett stärkt åtgärdsarbete.

1:6 Kemikalieinspektionen: Anslaget ökas med 8 596 000 kronor. Miljöpartiet anför att satsningen görs eftersom det behövs förstärkta insatser i arbetet mot en mängd gifter i miljön och för att sprida kunskap och information om hur farliga ämnen kan bytas ut mot sådana som är mindre farliga. Anslaget förstärks också för att kunna kartlägga spridningsvägar i miljön och för att förstärka arbetet med att sanera förorenade områden.

1:8 Klimatbonus: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Miljöpartiet anför att det finns ett fortsatt behov av stöd för ökad andel elbilar i nybilsförsäljningen, och partiet vill också se en särskild bonus för den som bor på landsbygden och som köper en klimatbonusbil.

1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut: Anslaget ökas med 81 562 000 kronor, bl.a. för att möta upp myndighetens budgetunderlag för 2023 där satsningar på bättre klimatdata ingår.

1:10 Klimatanpassning: Anslaget ökas med 2 860 000 000 kronor. Miljöpartiet anför att resurserna till klimatanpassning kraftigt måste förstärkas för att stötta specifika sektorer som kommer vara särskilt utsatta för det förändrade klimatet, inte minst företag inom det svenska jordbruket och skogsbruket. Miljöpartiet gör en flerårig satsning på förstärkta resurser till relevanta myndigheter för konkreta åtgärder inom vattenhantering, livsmedelsförsörjning, klimatrelaterade översvämningar, ras, skred, värmeböljor och skogsbränder. Arbetet med samhällsskydd och beredskap behöver utvecklas och förstärkas och det behövs även fortsatt kunskaphöjande insatser, kartläggningar, karteringar och planeringsunderlag.

1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö: Anslaget ökas med 1 000 000 000 kronor. Miljöpartiet förstärker anslaget eftersom det behövs omfattande satsningar för att vända den negativa utvecklingen av ekosystemen i haven och för att kunna återuppbygga dem. Satsningen behövs även för att kunna förstärka miljöarbetet för vattendrag och sjöar, bl.a. för att finansiera arbetet med moderna miljövillkor för vattenkraften, och för att öka åtgärdstakten i vattenmiljöarbetet för att nå vattendirektivets mål.

1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar: Anslaget ökas med 30 900 000 kronor.

1:13 Internationellt miljösamarbete: Anslaget ökas med 37 600 000 kronor. Miljöpartiet förstärker ansvaret för att Sverige ska kunna driva på det internationella miljö- och klimatarbetet där även bilaterala miljösamarbeten med såväl andra länders regeringar som enskilda individer, organisationer och företag är viktiga. Många av de enskilda individer och organisationer som arbetar med att stärka sina länders klimatarbete lever under hot p.g.a. sitt

arbete och det enligt motionärerna viktigt att fortsätta stötta deras viktiga arbete.

1:14 Skydd av värdefull natur: Anslaget ökas med 3 829 500 000 kronor. För att vända artkrisen i skogen, säkra fungerande och motståndskraftiga ekosystem och nå miljömålen krävs det omfattande satsningar på att bevara värdefulla naturområden för framtiden. Miljöpartiet ökar därför anslaget för att kunna genomföra en satsning på att öka antalet nationalparker, och även andra typer av skyddade områden, och förstärka arbetet med friluftsliv och allemansrätt. Förslag i linje med Miljöpartiets budgetmotion för 2023 om att avsätta tillräckliga budgetmedel för att omgående skydda de sista resterna naturskog i hela landet, däribland de sammanhängande fjällskogarna, lämnas också i partimotion 2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 4.

1:15 Havs- och vattenmyndigheten: Anslaget ökas med 54 758 000 kronor. Miljöpartiet vill se en omfattande och långsiktig höjning av myndighetens anslag för havsmiljöarbetet.

1:16 Klimatinvesteringar: Anslaget ökas med 945 000 000 kronor.

1:17 Klimatpremier: Anslaget ökas med 1 538 000 000 kronor.

1:18 Industrikivet: Anslaget ökas med 646 000 000 kronor.

1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv: Anslaget ökas med 100 000 000 kronor.

1:21 Kompetenslyft för klimatställningen: Anslaget ökas med 50 000 000 kronor.

Nytt anslag – 99:4 Cirkulär ekonomi: Anslaget tillförs 15 000 000 kronor. Miljöpartiet satsar på ett nytt anslag och anför att det behövs mer regleringar för att produkter ska gå att återanvända och återvinna. Ansvaret för att ställa om till en ekonomi inom planetens gränser ska inte bara ligga på individen, utan produkters miljö- och klimatpåverkan ska tydligt reflekteras i priset så att det blir lätt och billigt att göra rätt. 5 miljoner kronor av anslaget ska enligt motionärerna öronmärkas för ökad utsortering av plastfraktioner från avfall.

Nytt anslag – 99:5 Stöd till gröna och trygga samhällen: Anslaget tillförs 300 000 000 kronor. Miljöpartiet vill genom ett nytt anslag stödja skapandet av gröna och trygga samhällen, särskilt i politiskt eftersatta områden. Grönområden där människor känner sig trygga har en positiv effekt för både luftkvaliteten och människors hälsa, och de är också viktiga för klimatanpassning mot såväl skyfall som värmeböljor.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar för 2023, inklusive för utgiftsområde 20 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51). Utskottet påminner om att de ramar för budgetens utgiftsområden som riksdagen har beslutat om är styrande för den fortsatta behandlingen av anslagen (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:FiU1, rskr. 2020/21:63).

I fråga om regeringens förslag till anslagsfördelning för utgiftsområdet vill utskottet inledningsvis framhålla vikten av en kostnadseffektiv klimatpolitik som värnar den svenska konkurrenskraften samtidigt som det globala perspektivet i dessa frågor också beaktas. Utskottet välkomnar regeringens översyn av budgeten i relevanta delar för att fokusera statens insatser till de åtgärder som har störst påverkan på minskningen av utsläppen av växthusgaser. Utskottet noterar även att regeringen avser att se över nyttan hos stöden, styrmedlen och den statliga organisationen på klimatområdet, inklusive en bedömning av samspelet med styrmedlen på EU-nivå. Det är också positivt att regeringen avser att ta fram beräkningskonventioner för klimatnyttan för olika åtgärder och att klimatpolitikens effektivitet ska utvärderas återkommande. Enligt utskottets mening är det viktigt att de åtgärder som vidtas på klimatområdet, i likhet med andra politikområden, utvärderas och bedöms kontinuerligt utifrån ett klimat- och kostnads-effektivitetsperspektiv. Det är viktigt att politiska åtgärder är verkningfulla.

Utskottet vill i detta sammanhang också lyfta fram behovet av att se över vissa av miljö kvalitetsmålen och de åtgärder som krävs för att nå dem. Det är viktigt att målen är realistiska att nå. Utskottet välkomnar därför regeringens intentioner att förtydliga vissa av målen och genomföra förändringar där det behövs, inklusive att ta fram nya etappmål inom prioriterade områden.

Regeringen framhåller att Sveriges klimat- och miljöarbete är och ska vara ambitiöst och att politiken ska vara vetenskapligt och faktamässigt förankrad. Utskottet delar denna uppfattning eftersom klimatomställningen är en av vår tids viktigaste frågor att lösa.

Utskottet noterar regeringens bedömning att ny kärnkraft är en förutsättning för en effektiv expansion av elsystemet och att regeringen avser att återkomma till riksdagen med ett förslag på en garantiram för kärnkraft. Utskottet anser att det behöver vidtas åtgärder för att säkra Sveriges elförsörjning, vilket i sin tur behövs för att kunna genomföra elektrifieringen och nå klimatmålen. En infrastruktur måste finnas på plats för att kunna elektrifiera transporter och industri. Utskottet anser i likhet med regeringen att en snabbare elektrifiering är viktig för att kunna nå etappmålet för transportsektorn till 2030 samt att utsläppen i sektorn ska kunna vara i princip noll senast 2045. Utskottet välkomnar därför de satsningar på laddinfrastruktur som regeringen aviserar. Utskottet ser särskilt positivt på att regeringen vill förstärka investeringsstödet Klimatklivet inom anslaget 1:16 Klimatinvesteringar med 400 miljoner kronor.

Regeringen anför att klimatbonusen ska avvecklas eftersom kostnaden för att äga och köra en klimatbonusbil börjar bli jämförbar med kostnaden för att äga och köra en bensin- eller diesebil. Utskottet delar regeringens ståndpunkt att det inte längre är motiverat med ett sådant stöd, men att anslaget behöver tillföras medel under 2023 för att kunna genomföra en avveckling.

Industrins klimatomställning är viktig för att Sverige ska nå målet om nettonollutsläpp 2045. Regeringen föreslår att anslaget 1:18 Industriklivet ska höjas med 600 miljoner kronor. Utskottet bedömer att satsningen krävs för att

utveckla innovationer och ny teknik som kan bidra till att minska processrelaterade och ofta svåråtkomliga utsläpp inom industrin.

Utskottet noterar regeringens bedömning att tillgången på fossilfri el är den viktigaste förutsättningen för att industrin ska kunna genomföra sin del av klimatomställningen. Mot bakgrund av det nordeuropeiska elsystemets beroende av fossil energi är en snabb expansion av kraftsystemet för fossilfri elproduktion av största vikt. Utskottet delar regeringens ståndpunkt att vindkraft har en viktig plats i energimixen men att den ska konkurrera på lika villkor som övriga produktionsslag.

Regeringen förstärker satsningen på anslaget 1:20 Driftstöd för bio-CCS. Utskottet noterar att regeringens ambition är att genomföra minst två omvända auktioner under mandatperioden. En omvänd auktion innebär att aktörerna lämnar bud på hur mycket koldioxid de kan avskilja och lagra och till vilken kostnad. Den aktör som kan leverera bio-CCS till lägst kostnad vinner anbudet och får stödet. Utskottet anser att bio-CCS, utöver de kraftiga utsläppsminskningar som behöver göras, är en viktig kompletterande åtgärd för att Sverige ska nå målet om nettonollutsläpp av växthusgaser 2045 och välkomnar därför de satsningar regeringen gör på området. Genom att utveckla klimatsmart teknik som kan bidra till mer cirkulära och fossilfria lösningar skapas konkurrensfördelar, sysselsättning och exportmöjligheter.

Utskottet ser fram emot Sveriges andra klimatpolitiska handlingsplan och förutsätter att den kommer att innehålla ambitiösa åtgärder för klimatet. Handlingsplanen kommer att utgöra ett viktigt verktyg för arbetet med klimatpolitiken under mandatperioden.

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen anser att det internationella klimatarbetet behöver stärkas. Genomförandet av Parisavtalets långsiktiga mål kräver ett starkt globalt samarbete och utskottet ser positivt på att Sverige ska ta en ledande roll i de internationella klimatsamarbetena. Utskottet ställer sig även positivt till den tilldelning av medel som regeringen föreslår för att fortsätta arbetet med internationella klimatinvesteringar (anslaget 1:12). Insatserna förväntas inte bara bidra till att nå de svenska klimatmålen och internationella klimatåtaganden utan även till att utveckla och stödja internationellt klimatsamarbete under Parisavtalets artikel 6.

I fråga om föreslagna åtgärder för havs- och vattenmiljön instämmer utskottet i regeringens syn på att detta arbete behöver stärkas, bl.a. för att nå de havs- och vattenmiljörelaterade miljö kvalitetsmålen. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens föreslagna satsning på ytterligare medel för vattenrelaterade åtgärder inklusive åtgärder mot övergödning och vattenföroreningar (anslaget 1:11). Utskottet välkomnar även regeringens prioriteringar av det globala havsarbetet och skyddet av värdefulla havsområden.

När det gäller biologisk mångfald konstaterar utskottet att 1 miljon av jordens arter riskerar utrotning och att antalet utrotningshotade arter i Sverige har ökat de senaste åren. Mot denna bakgrund ser utskottet positivt på att regeringen avser att aktivt motverka artutrotningen både globalt och i Sverige.

Utskottet vill särskilt välkomna regeringens satsning på återvätning av dikade torvmarker, vilket stärker den biologiska mångfalden och samtidigt minskar övergödningen och ger betydande klimatvinster (anslaget 1:3).

I likhet med regeringen anser utskottet att äganderätten bör stärkas vid formellt skydd av skog genom att frivillighet ska vara en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna. Utskottet ser därför fram emot det fortsatta genomförandet av skogspropositionen (prop. 2021/22:58).

Regeringens satsningar inom utgiftsområdet innebär en ökad takt i arbetet med att ställa om till en cirkulär ekonomi. Regeringen bedömer att en resurseffektiv, giftfri och cirkulär ekonomi är nödvändigt för klimatomställningen. Under Kemikalieinspektionens förvaltningsanslag föreslår regeringen betydande satsningar för att säkerställa en fortsatt hög nivå på Sveriges kemikaliearbete (anslaget 1:6). Utskottet anser att omställningen till en cirkulär ekonomi är nödvändig för att nå miljö- och klimatmålen. Utskottet anser att Sveriges höga ambitionsnivå i kemikaliearbetet ska upprätthållas och välkomnar därför regeringens satsningar på området. Utskottet anser även att regeringens förslag för att öka takten i arbetet med att sanera de mest förorenade miljöskulderna på land och i hav och vatten är väl avvägt (anslaget 1:4).

När det gäller avfallsbrottslighet välkomnar utskottet att regeringen tar krafttag för att bekämpa detta slags brottslighet i Sverige. Avfallsbrottsligheten har förutom en negativ påverkan på samhället också en negativ påverkan på miljön och naturen samt omställningen till en cirkulär ekonomi.

Avslutningsvis ser utskottet mycket positivt på att regeringen fortsätter att öka anslaget för forskningen om hav och vatten (anslaget 2:2) i linje med den forskningspolitiska propositionen (prop. 2020/21:60). Utskottet kan inte nog understryka vikten av ny kunskap och innovation i det långsiktiga och uthålliga arbete som klimatomställningen fordrar.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringens förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 20 är väl avvägt. Regeringens satsningar möjliggör en fortsatt hög ambitionsnivå i arbetet med miljö- och klimatmålen. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag till anslagsfördelning och avstyrker motionsförslagen som gäller statens budget inom utgiftsområde 20. Utskottet tillstyrker också regeringens förslag till ekonomiska bemyndiganden och om godkännande av en investeringsplan för fastigheter och markanläggningar för perioden 2023–2025 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar.

Annulering av utsläppsenheter som har förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bemyndigar regeringen att annullera Sveriges innehav av utsläppsenheter som har förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att annullera Sveriges innehav av utsläppsenheter som har förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser. En andel av de annullerade enheterna används för att bidra till att uppnå etappmålet för begränsad klimatpåverkan till 2020. Resterande andel rapporteras i möjlig mån som klimatfinansiering.

Regeringen redovisar att Sverige genom programmet för internationella klimatinsatser har förvärvat utsläppsenheter utfärdade under Kyotoprotokollet för utsläppsminskningar som har åstadkommits genom svenska klimatinvesteringar i utvecklingsländer. Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att annullera innehavet av utsläppsenheter i form av certifierade utsläppsminskningar (CER). Det bedöms att ca 1 miljon utsläppsenheter behöver annulleras för att uppnå etappmålet Begränsad klimatpåverkan till 2020. Resterande innehav annulleras och rapporteras i möjlig mån som klimatfinansiering. Regeringen framhåller att Sverige genom beslut om annullering intar en ledande position för att minska utsläppsutrymmet och höja ambitionsnivån under åtagandeperioden. Avsikten med förvärvet har varit att skapa kvantifierade utsläppsminskningar, bidra till hållbar utveckling i utvecklingsländer och vid behov bidra till det nationella målet till 2020. Enligt prognos uppgår den ackumulerade volym utsläppsenheter som förväntas levereras inom ramen för programmet till maximalt ca 34 miljoner ton. Hittills har Sverige annullerat ca 27 miljoner förvärvade utsläppsenheter som genererats under Kyotoprotokollets första och andra åtagandeperioder genom programmet för internationella klimatinsatser.

Alternativen till annullering av resterande innehav efter att målet har uppnåtts skulle vara att spara utsläppsenheterna eller att sälja dem. Vid försäljning skulle efterfrågan vara begränsad, och på grund av de stora överskotten på marknaden har priserna på CER länge varit mycket låga. Att annullera enheterna utesluter att de säljs och släpps ut på marknaden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att riksdagen sedan 2014 har bemyndigat regeringen att annullera det överskott av tilldelat utsläppsutrymme som Sverige förfogar över och som inte behövs för att uppfylla Sveriges åtagande under Kyotoprotokollets första respektive andra åtagandeperiod. Detta har resulterat i att Sverige hittills har annullerat ca 27 miljoner förvärvade utsläppsenheter, vilket i sin tur innebär att motsvarande mängd utsläppsenheter har försvunnit från marknaden.

Utskottet noterar att en andel av de annullerade enheterna ska användas för att bidra till att uppnå etappmålet för begränsad klimatpåverkan till 2020 och att resterande andel i möjlig mån ska rapporteras som klimatfinansiering. I likhet med regeringen anser utskottet att Sverige på detta sätt visar ledarskap i det internationella klimatarbetet för att minska utsläppsutrymmet.

Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att regeringen i årets budgetproposition föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att annullera Sveriges innehav av utsläppsenheter som har förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser. Utskottet tillstyrker därför regeringens förslag i denna del.

Särskilda yttranden

1. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 1 (S)

Anna-Caren Säterberg (S), Joakim Järrebring (S), Tomas Kronståhl (S), Jytte Guteland (S) och Johan Löfstrand (S) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 13 december 2022 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 19 542 691 000 kronor 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51). Eftersom Socialdemokraternas förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivå som vi inte reservera oss till förmån för detta förslag. Socialdemokraternas budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer vi att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Socialdemokraternas politik inom utgiftsområde 20.

Socialdemokraternas förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2074. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 5 i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar vi den anslagsfördelning och de förslag som Socialdemokraterna presenterar i kommittémotion 2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl.

När det gäller den politiska inriktningen på utgiftsområdet vill vi anföra följande.

Vårt Sverige kan bättre. Vi lever i en orolig tid. Rysslands hänsynslösa krig i Ukraina har stöpt om det säkerhetspolitiska läget i vårt närområde, samtidigt som Putins energikrig prövar både ekonomin och sammanhållningen i Europas länder. I Sverige pressas hushåll och företag av både hög inflation och stigande räntor. Reallönerna urholkas och den ekonomiska verkligheten tränger sig in i människors vardag. Därtill står Sverige inför en lågkonjunktur med ökande arbetslöshet. Det svåra ekonomiska läget sätter ljuset på behovet av ett tryggt samhälle, där välfärden levererar i hela Sverige och där vi möter tuffa tider tillsammans.

Dessvärre möter inte regeringens budgetproposition för 2023 den situation Sverige står inför. Budgetpropositionen är ett pärlband av löftesbrott som tydligt visar att Sverigedemokraterna och regeringspartierna saknar verklighetsförankrade lösningar på samhällsproblemen. Det duger inte. Nu krävs en ansvarsfull politik som sätter välfärden och kampen mot samhällsproblemen främst, och som rustar Sverige och svenska folket för att möta tuffare ekonomiska tider. Vi måste stoppa våldet och bryta nyrekryteringen till den grova organiserade brottsligheten. Vi behöver ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden och säkra välfärdens finansiering så att det inte är barnen i skolan, patienterna i vården och de äldre i äldreomsorgen som får betala priset för lågkonjunkturen. Vi behöver öka takten i klimatomställningen och bygga ett hållbart samhälle, samtidigt som vi

skapar gröna jobb i hela Sverige. Socialdemokraterna har lagt fram en budgetmotion som det går att lita på – med rejäla investeringar för att skydda välfärden och hushållens ekonomi och för att öka tryggheten i hela Sverige. För vi vet att vårt Sverige kan bättre.

Klimatomställningen är vår tids största ödesfråga. Vi ser alltmer av extremväder i Sverige och i hela världen, och vi riskerar att förstöra förutsättningarna att leva och bo på många platser. Samtidigt får vi inte glömma bort att klimatomställningen också är vår tids största framtidsmöjlighet. I augusti 2021 publicerade FN:s klimatpanel (IPCC) den första delen av sin sjätte utvärderingsrapport. Den slår fast att mänsklig påverkan har varmt upp klimatet över hela jorden. Effekterna är kraftigare och påverkan sker snabbare än vad som kunnat beläggas i IPCC:s tidigare rapporter. Kraftfulla åtgärder kommer att behövas för att Sverige ska lyckas ställa om till fossilfrihet i tid för att leva upp till Parisavtalet och för att uppnå den förra socialdemokratiska regeringens ambition om att bli världens första fossilfria välfärdsland. Utvecklingen under de kommande tio åren kommer att bli avgörande för om världen kommer att klara att hålla Parisavtalets mål om att den globala uppvärmningen ska hållas långt under 2 grader med sikte på att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader över förindustriell nivå.

Genom att ligga längst fram i klimatomställningen ökar Sveriges konkurrenskraft. Klimatomställningen av näringslivet och industrin är inte något som händer av sig självt. Det är resultatet av dialog med näringslivet och politiska reformer och beslut tagna av den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen. Som ett direkt resultat tillverkas det nu fossilfritt stål i Sverige, vi bygger elbilar och nedlagda industrier blir till batterifabriker. Det skapar tusentals jobb här och nu, försörjning för vanligt folk och ny framtidstro på orter som tampats med arbetslöshet och bristande välfärd. Den svenska industrin och transportnäringen spelar en nyckelroll i vårt samhällsbygge och kommer att göra det också i vårt arbete för att klara klimatomställningen. Socialdemokraterna vill öka tempot för att utsläppen ska minska snabbare och för att framtidens jobb inte ska försvinna iväg till andra länder.

Socialdemokraternas budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 20 innebär följande.

Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ökas med 40 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Miljöövervakning ger en lägesbeskrivning av tillståndet i miljön och varnar för störningar. Arbetet bygger på återkommande, systematiskt upplagda undersökningar som visar miljötillståndet genom att registrera eventuella förändringar i naturmiljön. Genom att jämföra aktuella lägesbeskrivningar med tidigare mätningar kan förändringar i miljön upptäckas. På så vis kan man se om genomförda åtgärder får önskad effekt eller inte. Socialdemokraterna anser att det svenska klimatarbetet kräver satsningar på miljöövervakning.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med 250 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Socialdemokraterna anser att anslaget bör användas till insatser för skötsel och förvaltning av skyddad natur, bevarande

och restaurering av biologisk mångfald och insatser för friluftsliv. Satsningen är också en satsning på arbetstillfällen i glesbygd. Vi anser att regeringens förslag till anslagsnivå är ett hårt slag mot landsbygdspolitiken och miljöpolitiken eftersom bl.a. satsningar för att tillgängliggöra naturreservat och förstärka leder tas bort.

Satsningen på att återvåta våtmarker flyttas enligt regeringens förslag från anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur till anslaget 1:3. Vi anser att regeringens neddragning av anslaget 1:3 ger intrycket av att vara mindre än den faktiskt är till följd av denna omfördelning av medel mellan anslagen. Våtmarker spelar en stor roll för att minska utsläppen av växthusgaser och därför avsätter vi en del av satsningen inom anslaget till detta.

Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden minskas med 340 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Minskningen används för att finansiera klimatsmarta åtgärder på andra områden.

Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur ökas med 290 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Skydd och bevarande av värdefulla naturmiljöer är viktigt för biologisk mångfald och det svenska friluftslivet. Socialdemokraternas satsning inkluderar resurser till Naturvårdsverkets ansvarsområde som exempelvis utgifter och avtalslösningar för att säkerställa förvärv av värdefulla naturområden och statsbidrag till kommuner och kommunala stiftelser för skydd av värdefulla naturområden.

Vi anser att den högerkonservativa regeringens förslag till anslagsnivå innebär stora negativa konsekvenser för äganderätten. Mängder av skogsägare har i rättsfall fått nekade avverkningstillstånd i fjällnära områden och har då rätt till ersättning eller att staten köper deras mark och skyddar den. Med regeringens förslag är detta inte möjligt. Resultatet blir tvärtom vad som står i de förslag som finns i skogspropositionen (prop. 2021/22:58). Socialdemokraterna bedömer att det kommer att bli svårt för Sverige att uppfylla sina internationella åtaganden om denna anslagsnivå blir långvarig.

Vi är även kritiska till att regeringen minskar medlen för återvåning av våtmarker och flyttar finansieringen av åtgärden till anslaget 1:14 och därmed minskar anslaget med 200 miljoner kronor (se ovan).

Anslaget 1:17 Klimatpremier ökas med 400 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Anslaget ska även i fortsättningen gå till att snabba på introduktionen av klimatsmart teknik på marknaden och bidra till att minska utsläppen av växthusgaser från tunga transporter och arbetsmaskiner. Utsläppen från arbetsmaskiner står i dag för ca 7 procent av Sveriges totala utsläpp. Socialdemokraterna vill därför att fler arbetsmaskiner än tidigare omfattas av statligt stöd för att köpa fossilfria fordon. Klimatpremier är fundamentalt för att öka elektrifieringen av industrin och för att skapa fler nya gröna jobb och innovationer. Ska vi klara klimatmålet och skapa fler hållbara och gröna jobb måste fler diesel- och bensindrivna arbetsmaskiner drivas med el eller t.ex. biogas. Klimatpremien stöttar också den svenska industrin som gör jätteinvesteringar för att utveckla elektriska arbetsmaskiner för en global marknad. Samtidigt bidrar klimatpremien till att minska de

svenska utsläppen och nå våra miljömål. Vi anser därför att det är viktigt att klimatpremierna behålls.

Sammantaget anvisar vi 640 000 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 20 för 2023.

När det gäller regeringens hantering av riksdagens tillkännagivanden delar vi inte den nya högerkonservativa regeringens bedömning att utskottets tillkännagivanden med koppling till miljöprövning är slutbehandlade (bet. 2016/17:MJU22 punkt 2, rskr. 2016/17:289 och bet. 2017/18:MJU19 punkt 5, rskr. 2017/18:217). Den tidigare socialdemokratiska ledda regeringen tillsatte Miljöprövningsutredningen för att se över det nuvarande systemet för miljöprövning och lämna förslag på åtgärder som krävs för att uppnå en modernare och mer effektiv miljöprövning till gagn för en grön omställning. Miljöprövningsutredningens betänkande presenterades i juni och remissbehandlades i oktober 2022. Den nya högerkonservativa regeringen har dock inte presenterat några åtgärder för att effektivisera eller snabba på hanteringen av miljöprövningsprocesser. Dagens miljöprövningsprocesser är fortfarande för långa och ineffektiva. Vi anser därmed att dessa tillkännagivanden inte är slutbehandlade.

Vidare har riksdagen riktat ett tillkännagivande till regeringen om att beslutsprocesserna för miljöprövningen av Försvarsmaktens övnings- och skjutfält behöver ses över för att förkorta handläggningstiderna så att Försvarsmaktens möjligheter till övning inte allvarligt försvåras (bet. 2015/16:FöU3 punkt 3, rskr. 2015/16:50). Utöver Miljöprövningsutredningens betänkande som har skickats på remiss, har en utredare fått i uppdrag att lämna förslag som tillmötesgår en begäran från Försvarsmakten om undantag från processuella krav under en femårsperiod (M 2022:B). Uppdraget ska ha redovisats senast den 30 november 2022. Även i detta fall anser vi att tillkännagivandet inte är slutbehandlat eftersom den nya högerkonservativa regeringen inte har presenterat eller genomfört några åtgärder på området.

2. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 1 (V)

Andrea Andersson Tay (V) anför:

Sverigedemokraternas och regeringens budgetproposition präglas av en chockerande passivitet inför såväl stora strukturella samhällsproblem som effekterna av den pågående kostnadskrisen. Vänsterpartiet presenterar i sin budgetmotion (mot. 2022/23:1299 av Nooshi Dadgostar m.fl.) en helt annan inriktning. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 6 i det betänkandet. Vänsterpartiet anser att den ekonomiska politiken ska inriktas mot full sysselsättning och ekonomisk jämlikhet. Bördorna av de snabba prishöjningarna måste fördelas rättvist, med särskild hänsyn till de hushåll som har små marginaler. Samtidigt måste

klimatomställningsarbetet accelereras betydligt för att vi ska nå våra klimatmål. Vårdförsektorn har under lång tid varit underfinansierad.

Samhället behöver förnya sitt åtagande att säkerställa en god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor för de som söker sig till förskolan, sjukvården, skolan och äldreomsorgen och för de som redan arbetar där.

För Vänsterpartiet är det vidare en självklarhet att resurserna som är avsatta för att finansiera den gemensamma välfärden ska gå till utbildning, vård och omsorg och inte till kommersiella bolag som etablerat sig i sektorn. Vi prioriterar i vårt samlade budgetförslag att anvisa betydande resurser till välfärdssatsningar via generella statsbidrag. Tillsammans med våra satsningar på klimatområdet påverkar detta i praktiken direkt eller indirekt alla utgiftsområden.

Riksdagen har genom sitt beslut den 13 december 2022 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 19 542 691 000 kronor 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51). Eftersom riksdagsmajoriteten i det första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en annan inriktning än den Vänsterpartiet önskar, avstår jag från ställningstagande när det gäller anslagsfördelningen inom utgiftsområde 20. Vänsterpartiets förslag inom utgiftsområdet är en del av vårt budgetalternativ som är en helhet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning och de förslag inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård som Vänsterpartiet presenterar i partimotion 2022/23:1240 av Nooshi Dadgostar m.fl. När det gäller den politiska inriktningen för utgiftsområdet vill jag anföra följande.

År 2023 påbörjar Vänsterpartiet satsningar för att planera, samverka och koordinera den mest omfattande investeringspolitiken för klimatet i modern tid, ett investeringsprogram som genomförs från 2024 och växlas upp under tio år. Redan 2023 sjösätts emellertid satsningar för att värna värdefull natur och återställandet av naturliga kolsänkor, viktiga miljöinsatser till gagn för den biologiska mångfalden och sänkta klimatutsläpp.

Vänsterpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 20 innebär följande.

Anslaget 1:1 Naturvårdsverket ökas med 25 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ökas med 122 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med 1 870 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Att restaurera våtmarker och återväta torvmarker ger många vinster för miljön och klimatet. Genom att binda kol i våtmarker kan utsläppen av växthusgaser minska. Att anlägga våtmarker har även stor betydelse för den biologiska mångfalden då stora delar av landet tidigare dikats ut. Våtmarker stärker även landskapets skydd mot torka,

översvämning och brand, vilket är av stor betydelse ur klimatanpassningsperspektiv. Vänsterpartiet vill därför öka satsningarna på återskapande av våtmarker och genomföra dessa långsiktigt. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 700 miljoner kronor.

Anslaget är fortsatt underdimensionerat sedan det i princip halverades 2019. Därutöver har nya skyddade områden tillkommit som kräver insatser. Genom satsningar på tillgänglighet, t.ex. statliga leder, skapas en infrastruktur för besök som inte minst gynnar landsbygden. Under pandemin blev värdefull natur och skyddade områden särskilt viktiga för många människor, och antalet besökare har i många områden fördubblats. För att möta det ökade besöksintresset behöver naturreservat och nationalparker göras tillgängliga och skötas på ett sätt som bevarar både natur- och upplevelsevärden. Studier från t.ex. Finland visar att investerade belopp i nationalparker ger tiofalt tillbaka till den lokala ekonomin. Därutöver omfattar satsningen inom anslaget riktade restaurerande åtgärder för hotade arter som Sverige har åtaganden att bevara. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 885 miljoner kronor.

Naturbetesmarker är bland de mest artrika miljöerna i Sverige. Naturvårdsverket och Jordbruksverket har bedömt att ca 51 000 hektar av naturbetesmarkerna i Sverige kan restaureras under en sjuårsperiod. Jordbruksverket uppskattar kostnaden för att restaurera naturbetesmarkerna till ca 40 000 kronor per hektar, vilket innebär ca 300 miljoner kronor per år.

Med ökat stöd stärks våra möjligheter att nå ett flertal miljömål och det bidrar även till ökad självförsörjningsgrad av livsmedel. Stöden är en viktig del av lönsamheten för dem som har nötköttsproduktion. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål med 285 miljoner kronor.

Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ökas med 80 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

Anslaget 1:8 Klimatbonus minskas med 2 985 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om dels avveckling av Klimatbonusen, dels en ökad satsning för 2023 för att ta hänsyn till lagda beställningar och utestående betalningar. Vänsterpartiet föreslår i stället en ny utformning av klimatbonusen som gör att fler kan efterfråga elbilar till ett lägre pris, samtidigt som dyrare bilar inte ger någon bonus. Modellen beskrivs närmare i Vänsterpartiets budgetmotion 2022/23:1299 och beräknas vara kostnadsneutral för staten i relation till den tidigare modellen.

Anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ökas med 16 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

Anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ökas med 335 000 000 kronor 2023 jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar en neddragning av anslaget i relation till nivån i budgetpropositionen för 2022.

Anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete ökas med 10 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur ökas med 3 150 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Skydd av värdefull natur är en förutsättning för att Sverige ska kunna leva upp till de krav på biologisk mångfald som finns på EU-nivå och som följer av globala åtaganden. Klimatkrisen och artkrisen måste mötas gemensamt. FN:s klimatpanel IPCC konstaterar i sin senaste rapport (april 2022) att åtgärder för att bevara ekosystem är ett förhållandevis billigt sätt att minska utsläppen. Skydd och restaurering av naturliga ekosystem erbjuder stora möjligheter genom att suga upp och låsa in koldioxid från atmosfären. Den kända arealen av värdefull skog som behöver skyddas har uppskattats till 1 180 000 hektar, varav cirka hälften (525 000 hektar) är fjällnaturskogar. Om inte anslaget kraftigt ökas riskerar höga naturvärden att gå förlorade genom avverkning. Vänsterpartiet anser att de stora sammanhängande fjällnära naturskogarna långsiktigt bör skyddas genom formellt skydd. Besöksnäringen är den snabbast växande näringen i världen och potentialen i framtiden för friluftsliv och naturturism i den fjällnära regionen bedöms som stor. Utöver den fjällnära regionen finns det ett stort behov av att skydda natur genom naturreservat och nationalparker i hela landet.

Anslaget 1:17 Klimatpremier ökas med 1 000 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Elbusspremien är en viktig insats för att stödja klimatomställningen av kollektivtrafiken, men den tidigare regeringens satsning på elektrifieringspremien var endast tillfällig under 2022. Vänsterpartiet anser att satsningen på höjd elbusspremie bör förlängas.

Anslaget 1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv ökas med 100 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

Anslaget 1:21 Kompetenslyft för klimatomställningen ökas med 50 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget och anser att det ska ligga på samma nivå som för 2022.

Jag och mitt parti föreslår också ett nytt anslag kallat Investeringsstöd för produktion av förnybara drivmedel samt laddinfrastruktur som tillförs 800 000 000 kronor. Utsläppen behöver minska betydligt snabbare än vad som sker för närvarande i Sverige. De statliga investeringsstöden behöver öka för att åstadkomma de systemskiften som krävs för att nå klimatmålen. För ny teknik behöver marknaden statliga insatser i form av riskdelning och finansiering för att investera i de fossilfria lösningarna. Inte minst inom transportsektorn finns ett stort investeringsbehov i fossilfria lösningar för att nå transportsektorns klimatmål till 2030. Vänsterpartiet föreslår därför ett ökat riktat stöd till klimatinvesteringar jämfört med regeringens föreslagna nivåer, och utöver nuvarande Klimatklivet, för att stödja medfinansiering med denna

inriktning. Biodrivmedel ska produceras på ett sätt som inte minskar naturliga kolsänkor eller äventyrar den biologiska mångfalden. Genom detta investeringsstöd för produktion av biogas, elektrobränslen och andra hållbara drivmedel stärker vi våra inhemska möjligheter till ökad produktion samt stärker stödet för ökad tillgänglighet till laddinfrastruktur. Därmed kan vi uppnå högre grad av nationell självförsörjning av förnybara drivmedel. Investeringsstödet skapar även förutsättningar för snabbare utbyggnad av vätgasinfrastuktur.

Avslutningsvis föreslår jag och mitt parti att 1 000 000 000 kronor anslås till ett nytt anslag kallat Forskning för klimatomställning. Detta anslag för ökad forskning och innovation ska ha till syfte att

- stärka delaktigheten i utformandet av utsläppsminskande åtgärder med rättviseperspektiv
- stärka forskningen för utformande av åtgärder med bred folklig acceptans och för ökad förståelse för nödvändiga förändringar
- stärka forskningen för utformande av hållbara bruksmetoder för att stärka kolinlagringen i de gröna näringarna
- stödja forskningen om hur gemensamt ägande av naturresurser och tillgångar som är nödvändiga för klimatomställningen kan stärkas där marknaden inte förmår tillgodose behov
- stärka utveckling av klimatinnovationer inom energiförsörjning och livsmedel
- stödja forskning om hur synergier i klimatåtgärder och åtgärder för biologisk mångfald kan stärkas
- stärka transporteffektiviteten.

Sammantaget anvisar jag och mitt parti 5 573 000 000 kronor mer än regeringens till utgiftsområde 20 för 2023.

3. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 1 (C)

Stina Larsson (C) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 13 december 2022 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 19 542 691 000 kronor 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51). Eftersom Centerpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Centerpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Centerpartiets politik inom utgiftsområde 20.

Centerpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2180. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 7 i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning och de förslag som Centerpartiet presenterar i parti- och kommittémotionerna 2022/23:2190

av Annie Löf m.fl. yrkande 174, 2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. yrkande 8, 2022/23:853 av Ulrika Heie m.fl. yrkande 17 och 2022/23:2197 av Stina Larsson m.fl.

När det gäller den politiska inriktningen på utgiftsområdet vill jag anföra följande.

Sverige är ett fantastiskt land att bo i av många anledningar. Sverige rankas ofta i topp när det gäller levnadsstandard, innovationsklimat och klimat- och miljöhänsyn. Det ska vi vara stolta över. Men vi kan bättre. Det finns i dag regler som försenar, försvårar och fördyrar klimatomställningen. I värsta fall riskerar det att leda till att klimatmålen inte nås. Den politiska ambitionen att påskynda klimatomställningen behövs nu mer än någonsin. Inte minst för att de globala utsläppen måste halveras fram till 2030 enligt FN:s klimatpanel IPCC för att ha Parisavtalets mål inom räckhåll. Det förutsätter att vi skruvar upp takten, höjer ambitionerna inom alla samhällssektorer och genomför viktiga reformer, från det lokala till det globala.

Centerpartiet vet att tydliga och skarpa mål har möjliggjort för svenska företag att bli världsledande inom grön teknik, vilket gynnar såväl Sverige ekonomiskt som företagets konkurrenskraft långsiktigt. De nationella klimatmål som slås fast i det klimatpolitiska ramverket ska värnas och följas. Våra ambitiösa klimatmål skapar, tillsammans med ny teknik, affärs- och möjligheter för innovativa företag. Det är dessa affärs- och möjligheter som visar vägen för omställningen, inte en bakåtsträvande rädsla för det som är nytt.

Lösningen för klimatet finns enligt Centerpartiet i framtidens innovationer, inte i gårdagens tekniker. Genom att tillvarata människans uppfinningsrikedom och innovationskraft att finna de lösningar som krävs kan vi bryta fossilberoendet och öka resurseffektiviteten. För att bromsa och slutligen stoppa klimatförändringarna krävs ett genomgripande systemskifte i hur vi tillverkar och förbrukar produkter och råvaror samt hur vi konsumerar. De linjära materialflöden som vi byggt upp samhället kring måste brytas och ersättas med cirkulära kretslopp, där produkter används betydligt längre och där allt material kan recirkuleras för att bli insatsvaror i nya produktionsled.

Vi anser att beroendet av fossila och jungfruliga råvaror behöver minska drastiskt och vi måste bli bättre på att utnyttja de resurser vi redan har i omlopp. Att på ett snabbt sätt minska beroendet av fossil energi innebär också att vi kan minska beroendet av rysk energi. Det är helt avgörande, både för klimatet och för vår säkerhet. Här behövs ytterligare styrmedel för att en gång för alla ersätta den fossila energin med hållbara alternativ. Bioekonomin och potentialen för materialsubstitution som finns i förnybara naturresurser här i Sverige måste få en mer framträdande plats. Det måste också kosta att släppa ut och slösa med våra resurser. Det driver på teknikutvecklingen mot mer hållbara alternativ. Utan en mer cirkulär och resurseffektiv ekonomi som bryter fossilberoendet kommer vi inte att kunna reducera vår klimatpåverkan i den utsträckning som krävs för att begränsa den globala uppvärmningen och det ohållbara användandet av naturresurser.

För Centerpartiet är det en självklarhet att svenska teknikutvecklare och entreprenörer har en nyckelroll att spela i detta systemskifte. Miljö- och klimatinnovationer och nya cirkulära affärsmodeller som växer fram inom näringslivet är den riktiga motorn i omställningen, och politiken måste säkerställa att företagen har bästa möjliga förutsättningar att växla upp sitt arbete ytterligare. Vår teknik och våra smarta lösningar kan dessutom bidra till jobb och tillväxt i Sverige, samtidigt som det ger minskade utsläpp i omvärlden när de exporteras.

Sverige har en ambitiös miljölagstiftning men den bygger i flera hänseenden på gamla sanningar och föråldrade strukturer. Regelverken behöver ses över i ljuset av dagens samhällsstrukturer och nya tekniska landvinningar. Det som vi tidigare betraktade som avfall måste ses som en tillgång. Samhällskritiska anläggningar som vattenreningsverk behöver omvandlas till resursverk som i högre grad sluter kretsloppen. Som ett av världens mest innovativa länder har Sverige goda möjligheter att ta en global ledarroll i denna omställning. Centerpartiet anser att Sverige ska gå före, visa vägen och bli ett miljö- och klimatföredöme för resten av världen.

Parallellt med att vi begränsar koldioxidutsläppen, ställer om våra energisystem och ökar samhällets cirkulära materialflöden är det angeläget att vi vårdar och förvaltar de naturliga ekosystemen på ett ansvarsfullt sätt åt kommande generationer. Den biologiska mångfalden – samspelet mellan olika typer av arter och ekosystem – är av fundamental betydelse för människans liv på jorden, våra samhällens välmående och klimatomställningen. Skogar, kuster, våtmarker och grundvatten är alla viktiga förutsättningar för livet och en hållbar utveckling. Den globala förlusten av arter och ekosystem är det mest brådskande miljöproblemet i världen i dag, vid sidan av klimatförändringarna.

För att bryta den negativa utvecklingen föreslår Centerpartiet kraftfulla satsningar för att bevara och restaurera den biologiska mångfalden och Sveriges naturliga rikedom. Landets redan skyddade områden, såväl på land som till havs, behöver förvaltas bättre och deras livskraftiga ekosystem måste säkerställas. Känsliga områden som har förorenats genom mänsklig aktivitet ska saneras och återställas, ett långsiktigt arbete som måste intensifieras. Särskilt prioriterat är områden och vattentäkter som har kontaminerats av högfluorerade ämnen, s.k. PFAS. Övergödningen av våra hav måste förebyggas genom kraftfullare insatser både vid utsläppskällan och direkt i haven. Invasiva främmande arter måste bekämpas mer aktivt och med mer inkludering av hela samhället.

Centerpartiet vill se en större mångfald av aktörer involverade i arbetet med att förvalta och återställa våra naturliga ekosystem. Den enskilda markägaren som bedriver sin näringsverksamhet inom lantbruket eller längs kusten har en nyckelroll att spela och det behövs fler ekonomiska incitament, mer samverkan och mindre pekpinnar från myndigheterna. Insatser för den biologiska mångfalden behöver koppla in allmänheten och civilsamhället för att skapa en större lokal acceptans och ett engagemang i frågan från yngre generationer.

Centerpartiet ser med stor oro på de förslag som regeringen presenterar inom utgiftsområde 20, inte minst förslaget om att avskaffa klimatbonusen för bilar. I kombination med en uttalad ambition om att minska inblandningen av förnybart biodrivmedel och förslag om att sänka skatten på fossil bensin och diesel också i storstäderna samt förstärka reseavdraget i Stockholm, Göteborg och Malmö är det tydligt att regeringen inte ämnar leva upp till Sveriges klimatmål.

I budgetpropositionen för 2023 finns dock också ett antal förslag som är bra och som Centerpartiet har drivit länge, exempelvis förstärkningar av Industriklivet, satsningar på laddinfrastruktur, investeringar i teknik för minusutsläpp och åtgärder för förenklade tillståndprocesser. Dessa åtgärder kommer dock inte i närheten av att kompensera för de neddragningar som också föreslås. Naturvårdsverket bedömde före valet att det var möjligt, med de då beslutade styrmedlen, att nå klimatmålen till 2030. Efter denna budget gör regeringen själv bedömningen i budgetpropositionen att utsläppen kommer att öka och att målen inte nås.

Centerpartiets prioriteringar på området är enligt följande:

- Förstärkning och breddning av Industriklivet: För att nå klimatmålen krävas omfattande investeringar i grön teknik och klimatsmarta innovationer. Sverige är i dag ledande i utvecklingen av morgondagens gröna lösningar som också bidrar till att sänka de globala utsläppen när de exporteras till andra länder. Så tycker vi att det ska förbli. I omställningen till en cirkulär och biobaserad ekonomi har industrin en stor roll. Därför vill vi stärka Industriklivet ytterligare och därmed näringslivets möjligheter att bidra till stora utsläppsminskningar i Sverige och internationellt. Centerpartiet vill införa riktade satsningar mot avancerade återvinningstekniker, insamling och användning av biologisk koldioxid (bio-CCS/U), grön vätgas, fossilfri gödsel och klimatsmart biodrivmedelsproduktion.
- Breddat grönt avdrag: Det gröna avdraget infördes i januari 2021 på Centerpartiets initiativ och visar redan på stor framgång. Det gröna avdraget innebär en skattereduktion för arbete och material vid installation av grön teknik. Det gäller i dag för installationer som omfattar energilagring, laddpunkter och solceller. Privatpersoner kan nu enklare vara med och bidra till omställningen genom att investera i teknik som stärker det egna hushållets hållbarhetsprofil. Centerpartiet vill fortsätta att bredda det gröna avdraget för att inkludera en större bredd av grön teknik, för att påskynda omställningen och för att stärka hushållens egna möjligheter att sänka sitt elpris. Vi vill därför inkludera investeringar i konvertering från direktverkande el eller gas, energieffektiviseringsåtgärder, vattensnåla produkter, smarta hemapplikationer, solvärme samt konvertering av bilar till gas eller etanol.
- Riktat laddningsstöd till den tunga vägtrafiken, flyg, sjöfart och fritidsbåtar: Försäljningen av elbilar ökar i snabb takt och infrastrukturen och

laddmöjligheterna måste följa med i den positiva utvecklingen. I dag saknas tyvärr möjlighet att ladda sin elbil i många områden, inte minst i de norra delarna av Sverige. Stödet för att bygga ut laddinfrastrukturen i hela landet måste därför stärkas. Samtidigt bör krav ställas på att de installerade laddplatserna är kompatibla med att bilen kopplas upp mot elnätet, s.k. V2G, samt kunna hantera villkorade tillstånd från nätägaren som skapar möjligheter till lastbalansering både lokalt och mot nätet. Takten i uppförandet av laddpunkter för de tunga transporterna går långsammare och är dyrare än för personbilarna, samtidigt som ett ökat utbud av elektrifierade tunga fordon börjar komma på plats. Samma krav som för personbilsladdare bör kunna ställas på dessa. Vi vet också att elflyget börjar närma sig kommersialisering och att laddinfrastrukturen på våra flygplatser är avgörande liksom i våra hamnar för att kunna ansluta till landström för fartyg eller ladda en elbåt. Centerpartiet vill därför att en stor del av stödet riktas till att bygga ut infrastrukturen för de tunga fordonen inklusive flyg, sjöfart och fritidsbåtar.

- Stärkt naturvård och insatser för stärkt äganderätt i skogen: För Centerpartiet är det viktigt att det finns kapacitet att sköta de stora arealer på land och till havs som redan är skyddade områden. Att förvalta redan skyddade områden och säkerställa att de har livskraftiga ekosystem och en hög artrikedom gör ofta större nytta än att ägna stora resurser till att skydda nya arealer. Det är t.ex. viktigt för friluftslivet, för besöksnäringen och för att förhindra spridningen av granbarkborren och invasiva arter. Därför stärker Centerpartiet anslagen till att vårda och restaurera landets befintliga skyddade områden. Centerpartiet anser också att markägare ska kompenseras ekonomiskt för inskränkningar i ägande- och brukanderätten samt att det ska finnas tillräckliga medel för att genomföra inriktningen i skogspropositionen från 2021, som bl.a. handlar om fler flexibla skyddsformer samt att gå över till formellt skydd på frivillig grund. Vi ökar därför anslagen för en stärkt äganderätt i skogen inom utgiftsområde 23.

Centerpartiets budgetalternativ när det gäller utgiftsområde 20 innebär följande.

Anslaget 1:1 Naturvårdsverket minskas med 1 651 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med 130 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av Centerpartiets förslag om förstärkta insatser för att sköta och vårda redan skyddade områden (se ovan). Av samma anledning beräknas anslaget öka med 130 000 000 kronor per år fr.o.m. 2024.

Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden minskas med 240 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för att bl.a. finansiera en satsning på bättre skötsel av skyddad natur samt för att finansiera förslag ämnade att stärka äganderätten i skogen. Av samma anledning

beräknas anslaget minska med 290 000 000 kronor per år 2024–2025. Detta innebär en diskretionär förstärkning av anslaget även fortsättningsvis i förhållande till nu gällande regler om 100 000 000 kronor 2023 och 50 000 000 kronor per år 2024–2025.

Anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen minskas med 627 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:8 Klimatbonus ökas med 2 300 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Centerpartiet anser att klimatbonusen för bilar med låga utsläpp bör återinföras. Bonusen bör dock riktas till bilar som personer med låga och normala inkomster har råd med. Pristaket inom systemet föreslås därför sättas till 500 000 kronor. Nollutsläppsfordon bör berättiga till en bonus om 50 000 kronor medan gasbilar bör ges en bonus om 10 000 kronor. Laddhybrider bör ges en maximal bonus om 10 000 kronor. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 2 635 000 000 kronor 2024 och med 3 272 000 000 kronor 2025.

Anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut minskas med 1 052 000 kronor jämfört med regeringens till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten minskas med 892 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

Anslaget 1:17 Klimatpremier minskas med 100 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag för att finansiera andra prioriterade reformer, bl.a. ämnade att påskynda klimatomställningen. En tidigare beslutad förstärkning av ekobonusen avvisas. Av samma anledning beräknas anslaget minska med 100 000 000 kronor 2024.

Anslaget 1:18 Industriklivet ökas med 150 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Centerpartiet anser att Industriklivet bör förstärkas med 100 000 000 kronor 2023. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 100 000 000 kronor per år fr.o.m. 2024. Centerpartiet anser därutöver att det bör införas ett investeringsstöd för biodrivmedelsproduktion. För att möjliggöra ett sådant stöd föreslås anslaget öka med ytterligare 50 000 000 kronor. Av samma anledning beräknas anslaget öka med 50 000 000 kronor per år fr.o.m. 2024.

Anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande minskas med 1 295 000 kronor jämfört med regeringens förslag till följd av att Centerpartiet gör en annan pris- och löneomräkning.

Centerpartiet föreslår ett nytt anslag kallat Biopremie. Anslaget tillförs 1 000 000 kronor. Det är avgörande att omställningen av jordbruket snabbas på och Centerpartiet föreslår därför att en biopremie införs i linje med vad som föreslås i SOU 2021:67 Vägen mot fossiloberoende jordbruk. Det nya anslaget får användas för att betala den aktuella biopremien, och nivån på premien bör anpassas till nu rådande skattenivåer. Av samma anledning beräknas anslaget komma att omfatta 81 000 000 kronor 2024 och 112 000 000 kronor 2025.

Sammantaget anvisar Centerpartiet 2 235 483 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 20 för 2023.

4. Statens budget inom utgiftsområde 20, punkt 1 (MP)

Emma Nohrén (MP) anför:

Riksdagen har genom sitt beslut den 13 december 2022 fastställt att de samlade utgifterna för utgiftsområde 20 inte får överstiga 19 542 691 000 kronor 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51). Eftersom Miljöpartiets förslag till anslag inom utgiftsområdet ligger över den nivån kan jag inte reservera mig till förmån för detta förslag. Miljöpartiets budgetalternativ bör ses som en helhet. Därför väljer jag att avstå från ställningstagande och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Miljöpartiets politik inom utgiftsområde 20. Miljöpartiets förslag när det gäller statens budget finns i partimotion 2022/23:2275. Motionen behandlas i betänkande 2022/23:FiU1, och vårt samlade förslag framgår av reservation 8 i det betänkandet.

I detta särskilda yttrande redovisar jag den anslagsfördelning och de förslag som Miljöpartiet presenterar i kommittémotion 2022/23:2266 av Emma Nohrén m.fl. och i partimotion 2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. yrkande 4.

När det gäller den politiska inriktningen på utgiftsområdet vill jag anförda följande.

Den vetenskapliga kunskapen är samlad, gedigen och tydlig: Den globala medeltemperaturen stiger i allt snabbare takt och den främsta orsaken är mänsklig aktivitet. Sedan den industriella revolutionen har medeltemperaturen ökat med drygt 1,2 grader. Enbart denna ökning har orsakat omfattande klimatförändringar som framförallt har medfört att extremväder har blivit vanligare. I Sverige går uppvärmningen dubbelt så snabbt som det globala genomsnittet. Uppvärmningen går också snabbare i norra Sverige än i de södra delarna av landet. Klimatförändringarna innebär enorma risker för våra ekosystem och för Sveriges invånare och företag. De allra mest katastrofala konsekvenserna av den globala uppvärmningen går fortfarande att undvika, men för detta krävs en plan för att hejda klimatförändringen dels genom att minska växthusgasutsläppen, dels genom att med klimatanpassning minska samhällets sårbarhet inför klimatrelaterade risker. Miljöpartiet vill bygga ett nytt grönt folkhem där Sveriges klimatarbete är världsledande, där välfärden finns till för alla och där jämlikhet är en självklarhet. Vi vill genomföra en historisk satsning med utgångspunkt i vetenskapen och göra vad som krävs för att nå vår del av Parisavtalet – nettonollutsläpp redan 2035. Detta kräver politiker som vågar satsa stort. För att industrin ska kunna ställa om behövs ett långsiktigt politiskt ledarskap och statliga stöd, men också investeringar i utbildning, elnät och energiproduktion. Även andra slags företag kommer att behöva hjälp med investeringar i nya miljövänliga lastbilar och arbetsmaskiner, och privatpersoner kommer även fortsatt behöva hjälp för att ha råd att köpa eller leasa en elbil.

Samtidigt är det viktigt att inse att klimatet redan har förändrats och kommer att förändras ytterligare, även om vi i dag drastiskt minskar våra utsläpp. Arbetet med att anpassa våra samhällen till denna förändring måste därför löpa parallellt med en politik för utsläppsminskningar. Detta arbete handlar ytterst om att skydda människor och miljö och alla samhällsverksamheter från klimatrelaterade risker. Arbetet med klimatanpassning måste stärkas på flera fronter. Det handlar bl.a. om att stötta specifika sektorer som kommer att vara särskilt utsatta för det förändrade klimatet, men inte minst handlar det om företag inom det svenska jordbruket och skogsbruket. Dessa företag är redan i dag drabbade av klimatförändringarnas effekter och denna påverkan kommer framgent att öka. Klimatanpassning kommer att vara en förutsättning för lönsamhet för företag inom dessa sektorer och Miljöpartiet anser därför att resurserna till klimatanpassning kraftigt måste förstärkas. Samhällets insatser hittills har till stor del varit inriktade på att ta fram kunskaps- och planeringsunderlag. Detta arbete är centralt och måste fortsätta, men det är också viktigt att insatserna blir mer konkreta. Miljöpartiet vill satsa 9 miljarder kronor över tre år på förstärkta resurser till relevanta myndigheter för konkreta åtgärder inom vattenhantering, livsmedelsförsörjning, klimatrelaterade översvämningar, ras, skred, värmeböljor och skogsbränder. Arbetet med samhällsskydd och beredskap behöver utvecklas och förstärkas, och det behövs också fortsatta kunskapshöjande insatser, kartläggningar, karteringar och planeringsunderlag. En del av satsningen ska utgöras av ett klimatanpassningskliv som ska delfinansiera innovativa investeringar med stor klimatanpassningsnytta som, i likhet med satsningen Klimatklivet som Miljöpartiet införde, finansierar utsläppsminskande åtgärder. För att Sverige ska kunna bedriva ett effektivt arbete med klimatanpassning måste ansvaret olika aktörer emellan förtydligas. Länsstyrelserna och kommunerna är nyckelaktörer i klimatanpassningsarbetet och de måste därför få tydligare ramar och de resurser som krävs. Vidare bör myndigheters arbete att bistå med samordning och kunskapsspridning förstärkas.

De nationella miljömålen, Agenda 2030 och miljölagstiftningen är centrala utgångspunkter i arbetet med att säkra en god miljö som kan fortsätta att förse oss med livsviktiga ekosystemtjänster. EU:s gemensamma politik för klimat och miljö är nödvändig för att stärka arbetet med ren luft, rent vatten, biologisk mångfald och klimatomställning i hela EU. Klimat- och miljölagstiftningen behöver på många sätt skärpas och anpassas efter den kunskap vi i dag har om klimat- och miljökrisens allvar. Svensk lagstiftning behöver i flera avseenden anpassas efter EU:s miljölagstiftning för att vi ska nå upp till gemensamma miljö- och klimatmål. Existerande globala och regionala miljörelaterade avtal och direktiv, exempelvis konventionen för biologisk mångfald och EU:s direktiv för arter, habitat och havsmiljö, behöver genomföras fullt ut. Vidare behöver miljö- och klimatskadliga subventioner tas bort, och de ekonomiska incitamenten för beteenden med positiv inverkan på klimat och miljö behöver öka. Omkring ½ till 1 miljon av planetens drygt 8 miljoner arter riskerar att

utrotas inom några årtionden om inte kraftfulla åtgärder vidtas för att hejda den katastrofala utvecklingen. Forskare talar om att vi är inne i den sjätte massutrotningen. Utvecklingen är global, men den är tydlig också i Sverige. Orsakerna till detta är förstörda livsmiljöer, exploatering av arter genom fiske, jord- och skogsbruk, klimatförändringar, invasiva arter och miljöföroreningar.

Läget för den biologiska mångfalden i Sverige är på många sätt akut. Omkring 1 000 skogslevande arter är hotade. Ett omfattande problem är bristen på större, sammanhängande områden med höga naturvärden, som är en nödvändighet för många arter. Östersjöns ekosystem står inför en akut kris, och läget i Västerhavet är mycket allvarligt. För att vända artkrisen i skogen, säkra fungerande och motståndskraftiga ekosystem och nå miljömålen krävs därför omfattande satsningar på att bevara och återskapa värdefulla naturområden för framtiden. Takten i avverkningen av värdefulla naturskogar är redan mycket hög enligt myndigheternas utvärderingar. Det handlar nu om att säkra bevarandet av det sammanhängande bälte av fjällnaturskogar som pekats ut i propositionen Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och naturvård i skogen (prop. 2021/22:58) och som Sverige har ett internationellt ansvar för att bevara. Det handlar också om annan värdefull natur över hela landet, som att t.ex. bevara de sista resterna av kontinuitetsskogarna. Miljöpartiet vill därför satsa 15 miljarder kronor över de närmaste tre åren på skydd av värdefull natur. Jag och mitt parti vill genomföra en satsning på att öka antalet nationalparker och förstärka arbetet med friluftsliv och allemansrätt. Det behövs också omfattande insatser för skötsel av redan skyddade områden. I många områden hotas exempelvis naturvärdena av igenväxning och av att hävden upphört, och detta gäller t.ex. många gräsmarker. Det handlar också om fortsatta insatser mot invasiva arter och för hotade arter, som pollinatörer, och andra satsningar på att stärka den biologiska mångfalden. Det behövs också en förstärkt viltförvaltning och en genetisk förvaltning av vargstammen. Naturbetesmarkerna är oerhört artrika och skötseln av ängs- och betesmarker och slåtterängar har en nyckelroll för att nå miljömålen för kulturlandskapet. Det är oerhört viktigt att stödnivån är tillräckligt hög och ligger på omkring 300 miljoner kronor per år. För att finansiera arbetet med skötsel, stärkt biologisk mångfald och olika åtgärder för värdefull natur vill jag och mitt parti satsa 9 miljarder kronor över tre år. Det är också viktigt att grundfinansieringen av våra miljövärdande myndigheter säkras och att denna också tillåts öka för att finansiera nödvändiga satsningar.

Våtmarker som dikats ut läcker stora mängder växthusgaser, men dessa läckage kan stoppas genom återvätning av marken. Återvätning har också många positiva effekter för djur och växter. Den biologiska mångfalden stärks, näringstillförseln och övergödningen i sjöar, vattendrag och hav kan minska och den vattenhållande förmågan i landskapet stärks, vilket bidrar till ökad klimatanpassning. Miljöpartiet föreslår en omfattande satsning på återvätning av utdikade våtmarker. Det är viktigt att denna satsning består och sträcker sig långt fram i tiden, eftersom ryckighet i finansieringen har identifierats som både en knäckfråga och ett hot mot att uppnå högre kolinlagring och

klimatnytta. Under kommande mandatperioder måste Sverige öka kolinlagringen i landskapet markant, bl.a. till följd av kraven i EU:s klimatlag. De närmaste tre åren vill jag och mitt parti därför satsa 3,6 miljarder kronor inom anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur.

Miljöövervakningen är ryggraden i svenskt miljöarbete och behöver få tillräckliga resurser. Arbetet med långa tidsserier är centralt för att kunna följa tillståndet för exempelvis våra dricksvattentäkter, fisken i hav och sjöar, skogarna och andra ekosystem över hela landet. Anslaget till miljöövervakning måste därför stärkas. Även anslagen till miljöforskning bör ökas för att kunna upprätthålla den höga nivån och fortsätta arbetet med att täcka kunskapsluckor som kan ligga till grund för ett stärkt åtgärdsarbete.

Utvecklingen i våra hav är oerhört allvarlig och tillståndet för ekosystemen i både Östersjön och Västerhavet är på många sätt akut. Kommande mandatperiod är kritisk för att vända utvecklingen och återuppbygga ekosystemen igen, och därför behövs omfattande satsningar och en bestående ökning av finansieringen. Även miljöarbetet för vattendrag och sjöar behöver förstärkas, bl.a. för att finansiera arbetet med moderna miljövillkor för vattenkraften. Hav och klimat är två sidor av samma mynt: Ett friskt levande hav är en förutsättning för kolinlagring och motståndskraft mot klimatförändringarna. Kopplingen mellan hav, klimatförändringar och havsförsurning behöver inkluderas i havsmiljöarbetet, och havsmiljöförvaltningen behöver få en större och tydligare roll i klimatarbetet. En ekosystembaserad förvaltningsmodell ska genomsyra allt havsmiljöarbete och hela havspolitik, inklusive fisket. En samlad proposition med anledning av Miljömålsberedningens samtliga förslag i utredningen Havet och människan (SOU 2020:83) bör lämnas av regeringen snarast. En havsmiljölag måste införas och vara utgångspunkt för havsmiljöarbetet, och likaså brådskar det att införa nya etappmål om skyddade områden. Åtgärdstakten i vattenmiljöarbetet behöver öka för att nå vattendirektivets mål om god ekologisk och kemisk status. Åtgärdsprogrammen är viktiga verktyg för att nå målen och ändra normerna. Att minska övergödningen är oerhört centralt, inte minst i havsmiljöarbetet, och det behövs också ett helhetsgrepp på sjöfartens påverkan på havsmiljön. Det saknas forskning och kunskap inom flera områden som är väsentliga för att vidta rätt åtgärder för att kunna nå miljömålet Hav i balans samt levande kust och skärgård. Miljöpartiet vill genomföra en omfattande och långsiktig höjning av Havs- och vattenmyndighetens anslag för havsmiljöarbetet och över tre år vill vi satsa drygt 10 miljarder kronor. Även länsstyrelserna har en central roll för att genomföra vattenarbetet, och det gäller såväl havsmiljöfrågor och den nationella planen för vatten som arbetet för skydd av dricksvattenresurser.

Spridningen av olika gifter i miljön är allt mer omfattande, vilket är ett hot mot både fungerande ekosystem, djur och växter och alla de tjänster som ekosystemen producerar. Det är också ett hot mot människors hälsa, och barn är särskilt utsatta för den ökande mängden gifter eftersom de är extra känsliga och på många sätt skyddslösa. Förstärkta insatser krävs för arbetet mot en

mängd gifter i miljön, och det handlar bl.a. om att förstärka arbetet mot PFAS, läkemedelsrester i dricksvatten och en mängd andra farliga miljögifter. Det behövs kunskapsspridande arbete och olika informationsinsatser om hur farliga ämnen kan bytas ut mot mindre farliga. Vidare behöver spridningsvägar i miljön kartläggas och arbetet med att sanera förorenade områden förstärkas. Sverige har en oerhört viktig roll när det gäller att driva dessa frågor internationellt, och det behövs också resurser för att skala upp detta arbete. Ett förstärkt arbete med giftfritt från början är en central del i arbetet för en cirkulär ekonomi.

Sverige har en oerhört viktig roll att spela när det gäller att driva på det internationella miljö- och klimatarbetet, och därför är också våra bilaterala miljösamarbeten viktiga. Det handlar delvis om samarbeten med andra länders regeringar, men även om att stärka individer, organisationer och företag som arbetar i sina nationella kontexter med att stärka sina länders klimatarbete. Många av dessa individer och organisationer lever under hot och får betala ett högt pris för sitt arbete och det är viktigt att Sverige fortsätter att stötta deras viktiga arbete

För att öka tryggheten i samhället behöver vi skapa trygga miljöer att vistas i. Grönområden har positiv effekt på såväl luftkvalitet som människors hälsa men kan samtidigt upplevas som otrygga. Samtidigt är fler grönområden viktiga för klimatanpassning mot såväl skyfall som värmeböljor. Jag och mitt parti vill genom ett nytt anslag stödja skapandet av gröna och trygga samhällen, särskilt i politiskt eftersatta områden.

Vår ekonomi orsakar en betydande miljö- och klimatpåverkan genom de produkter vi konsumerar. Det behövs mer regleringar för att produkter ska gå att återanvända och återvinna. Ansvar för att ställa om till en ekonomi inom planetens gränser ska dock inte bara ligga på individen. Produkters miljö- och klimatpåverkan ska tydligt reflekteras i priset så att det blir lätt och billigt att göra rätt. Det behövs en permanent höjd finansiering av insatser för cirkulär ekonomi till Naturvårdsverket. 5 miljoner kronor av det nya anslaget om cirkulär ekonomi som jag och mitt parti föreslår ska öronmärkas för ökad utsortering av plastfraktioner från avfall.

Den kraftiga ökningen av elbilar och laddhybrider i nyförsäljningen har tagit fart efter införandet av bonus–malus. Bonus–malus har varit avgörande för elektrifieringen av fordonsflottan och gjort att Sverige fortfarande ligger i topp när det gäller försäljningen av laddbara bilar, men trots detta utgör laddbara bilar bara 8 procent av personbilsflottan i Sverige. Även om nybilsförsäljningen har ökat dramatiskt sedan bonus–malus infördes finns det ett fortsatt behov av stöd för att öka andelen elbilar i nybilsförsäljningen. En sänkning av pristaket från 700 000 kronor till 550 000 kronor skulle innebära att stödet mer träffsäkert når inkomstgrupper med större behov av bonus. Fokus bör vara att fasa ut förbränningsmotorer och stödet ska därför begränsas till nollutsläpps-bilar, vilket innebär att laddhybrider tas bort från stödsystemet. Jag och mitt parti vill också införa en särskild bonus för den som bor på landsbygden och köper en klimatbonusbil, en bonus som skulle vara 10 000

kronor högre än den generella bonusen. Systemet kommer successivt att behöva ses över i förhållande till utvecklingen, och jag och mitt parti står därför bakom den tidigare aviserade sänkningen av bonusen till 50 000 kronor.

Mot denna bakgrund anvisar jag och mitt parti sammantaget 13 706 774 000 kronor mer än regeringen till utgiftsområde 20 för 2023 genom följande anslagsökningar, jämfört med regeringens förslag, och nya anslag:

- Anslaget 1:1 Naturvårdsverket ökas med 10 000 000 kronor.
- Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. ökas med 128 286 000 kronor.
- Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur ökas med 1 869 965 kronor.
- Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden ökas med 118 432 000 kronor.
- Anslaget 1:5 Miljöforskning ökas med 33 175 000 kronor.
- Anslaget 1:6 Kemikalieinspektionen ökas med 8 596 000 kronor.
- Anslaget 1:8 Klimatbonus ökas med 50 000 000 kronor.
- Anslaget 1:9 Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut ökas med 81 562 000 kronor.
- Anslaget 1:10 Klimatanpassning ökas med 2 860 000 000 kronor.
- Anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö ökas med 1 000 000 000 kronor.
- Anslaget 1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar ökas med 30 900 000 kronor.
- Anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete ökas med 37 600 000 kronor.
- Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur ökas med 3 829 500 000 kronor.
- Anslaget 1:15 Havs- och vattenmyndigheten ökas med 54 758 000 kronor.
- Anslaget 1:16 Klimatinvesteringar ökas med 945 000 kronor.
- Anslaget 1:17 Klimatpremier ökas med 1 538 000 000 kronor.
- Anslaget 1:18 Industriklivet ökas med 646 000 000 kronor.
- Anslaget 1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv ökas med 100 000 000 kronor.
- Anslaget 1:21 Kompetenslyft för klimatomställningen ökas med 50 000 000 kronor.
- Jag och mitt parti föreslår ett nytt anslag kallat Cirkulär ekonomi som tillförs 15 000 000 kronor.
- Vidare föreslår jag och mitt parti att 300 000 000 kronor anslås ett nytt anslag kallat Stöd till gröna och trygga samhällen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2022/23:1 Budgetpropositionen för 2023 utgiftsområde 20:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att annullera Sveriges innehav av utsläppsenheter som har förvärvats genom Sveriges program för internationella klimatinsatser. En andel av de annullerade enheterna används för att bidra till att uppnå etappmålet för begränsad klimatpåverkan till 2020. Resterande andel rapporteras i möjlig mån som klimatfinansiering (avsnitt 3.25).
2. Riksdagen godkänner investeringsplanen för fastigheter och markanläggningar för 2023–2025 som en riktlinje för Naturvårdsverkets investeringar (avsnitt 3.26).
3. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt tabell 1.1.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2023 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:843 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en biopremie som utjämnar prisskillnaderna mellan fossil diesel och förnybara alternativ och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:853 av Ulrika Heie m.fl. (C):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en biopremie som utjämnar prisskillnaderna mellan fossil diesel och förnybara alternativ och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1240 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2073 av Anna-Caren Säterberg m.fl. (S):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabellen i motionen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska klimatarbetet kräver satsningar på miljöövervakning och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att klimatpremien behålls och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det svenska klimatarbetet bör kräva satsningar på miljöövervakning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2110 av Per Bolund m.fl. (MP):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avsätta tillräckliga budgetmedel, i enlighet med Miljöpartiets budgetmotion för 2023, för att omgående skydda de sista resterna naturskog i hela landet, däribland de sammanhängande fjällskogarna, och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2190 av Annie Lööf m.fl. (C):

174. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa en biopremie som utjämnar prisskillnaderna mellan fossil diesel och förnybara alternativ och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2197 av Stina Larsson m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2022/23:2266 av Emma Nohrén m.fl. (MP):

Riksdagen anvisar anslagen för 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård enligt förslaget i tabell A i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och motionärernas anslagsförslag

Anslag för 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		S	V	C	MP	
1:1	Naturvårdsverket	620 648	±0	25 000	-1 651	10 000
1:2	Miljöövervakning m.m.	391 714	40 000	122 000	±0	128 286
1:3	Åtgärder för värdefull natur	1 130 035	250 000	1 870 000	130 000	1 869 965
1:4	Sanering och återställning av förorenade områden	1 087 568	-340 000	80 000	-240 000	118 432
1:5	Miljöforskning	96 825	±0	±0	±0	33 175
1:6	Kemikalieinspektionen	311 404	±0	±0	-627	8 596
1:7	Avgifter till internationella organisationer	285 631	±0	±0	±0	±0
1:8	Klimatbonus	5 955 000	±0	-2 985 000	2 300 000	50 000
1:9	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut	283 581	±0	16 000	-1 052	81 562
1:10	Klimatanpassning	140 000	±0	±0	±0	2 860 000
1:11	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	1 244 565	±0	335 000	±0	1 000 000
1:12	Insatser för internationella klimatinvesteringar	169 100	±0	±0	±0	30 900
1:13	Internationellt miljösamarbete	37 400	±0	10 000	±0	37 600
1:14	Skydd av värdefull natur	1 170 500	290 000	3 150 000	±0	3 829 500
1:15	Havs- och vattenmyndigheten	317 723	±0	±0	-892	54 758
1:16	Klimatinvesteringar	3 055 000	±0	±0	±0	945 000
1:17	Klimatpremier	462 000	400 000	1 000 000	-100 000	1 538 000
1:18	Industriklivet	1 354 000	±0	±0	150 000	646 000

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		S	V	C	MP	
1:19	Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	115 000	±0	100 000	±0	100 000
1:20	Driftstöd för bio-CCS	25 000	±0	±0	±0	±0
1:21	Kompetenslyft för klimatomställningen	50 200	±0	50 000	±0	50 000
2:1	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	132 389	±0	±0	-1 295	±0
2:2	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	1 107 408	±0	±0	±0	±0
Förslag till anslag utöver regeringens förslag						
99:1	Investeringsstöd för produktion av förnybara drivmedel samt laddinfrastruktur	±0	±0	800 000	±0	±0
99:2	Forskning för klimatomställning	±0	±0	1 000 000	±0	±0
99:3	Biopremie	±0	±0	±0	1 000	±0
99:4	Cirkulär ekonomi	±0	±0	±0	±0	15 000
99:5	Stöd till gröna och trygga samhällen	±0	±0	±0	±0	300 000
Summa för utgiftsområdet		19 542 691	640 000	5 573 000	2 235 483	13 706 774

BILAGA 3

Regeringens förslag till beställningsbemyndiganden

Det har inte väckts några motioner med anledning av regeringens förslag till beställningsbemyndiganden.

Beställningsbemyndiganden för 2023 inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

Tusental kronor

Anslag	Regeringens förslag	Tidsperiod
1:2 Miljöövervakning m.m.	120 000	2024–2026
1:3 Åtgärder för värdefull natur	900 000	2024–2028
1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	2 065 000	2024–2050
1:5 Miljöforskning	102 000	2024–2027
1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	630 000	2024–2035
1:12 Insatser för internationella klimatinvesteringar	450 000	2024–2032
1:13 Internationellt miljösamarbete	4 000	2024–2027
1:14 Skydd av värdefull natur	80 000	2024–2068
1:16 Klimatinvesteringar	5 000 000	2024–2026
1:17 Klimatpremier	430 000	2024–2025
1:18 Industriklivet	5 200 000	2024–2030
1:19 Åtgärder för ras- och skredsäkring längs Göta älv	165 000	2024–2027
1:20 Driftstöd för bio-CCS	36 000 000	2026–2046
2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning	2 200 000	2024–2029